هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی

اخبار آزاد مناطق

شماره ۲۰۷ - دوشنبه
۲۱ آذر ماه ۱۴۰۱
سال پنجم
۱۵۰۰۰ تومان

در گفت‌وگو با مدیران و کارشناسان مناطق آزاد کشور بررسی شد:

عدم اجرای ماده۶۵؛ بلوغ نارس یا بی‌اعتمادی به مناطق آزاد

صفحه ۴ و ۵ را بخوانید

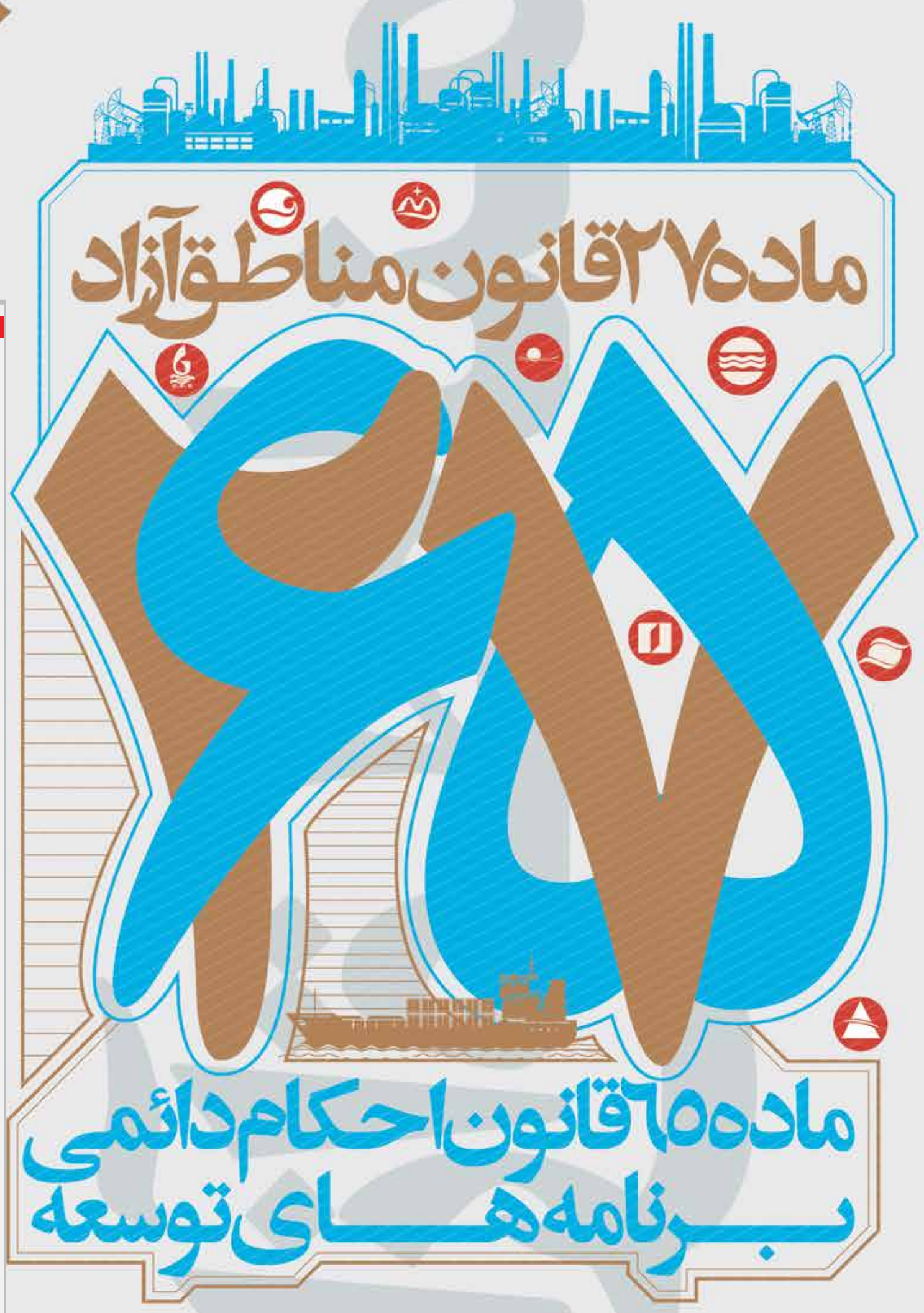

سرمقاله

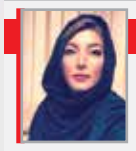

مرضیه حسینی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول

قانون، اسم رمز توسعه مناطق آزاد و کشور

طی قرون گذشته، انسان غربی، در سایه هدایت اندیشمندان و سیاست‌مداران دوراندیش خود، با الهام از سنت فکری-فرهنگی یونان باستان، «قانون» را جهت انتظام امور اجتماع، ایجاد حاکمیت مشروع، استقرار نظم و خروج از هرج و مرج طبیعی هابزی احیاء نمود. بدین سان، زیربنای توسعه در دوره جدید نهاده شد. در این میان، کشورهایی که موفق شدند این زیرساخت مهم را (همزمان با تعبیه مکانیسم تطبیق قانون با شرایط زمانی، اجتماعی، تمدنی و فرهنگی) به صورت اصولی در جامعه خود فراهم کنند، مسیر توسعه را با کم‌هزینه‌ترین شرایط، طی کردند.

هر چند ابن‌سینا، فیلسوف عقل‌گرای دوره شکوفایی اسلامی، کتاب قانون را در طب نوشت و شفا را برای منطق تحریر نمود؛ اما متاسفانه ایران نتوانست زیرساخت راهبردی «قانون» را به‌خوبی برای توسعه اجتماعی خویش مهیا کند. در ۲۰۰سال اخیر، اندیشمندان و روشنفکران ایرانی، تلاش فراوانی برای برسازی ساختار قانون، به سیاق جوامع توسعه یافته انجام دادند و جامعه ایرانی با جنبش‌های مشروطه و انقلاب اسلامی، قانونمندسازی زیست اجتماعی و سیاسی را به عنوان مهم‌ترین خواسته جمعی خود اعلام کرد؛ اما تمام تلاش‌های نخبگان و مردم ایران، علی‌رغم داشتن موفقیت‌های قابل‌توجه، نتوانست مقصد مطلوب را فراهم نماید. به همین جهت نیز راهبردهای توسعه در بخش‌های اقتصادی نیز به سبب عدم تکیه آنها بر ساختار قانونی محکم، اهداف مدنظر را محقق ننمود.

قانون، اسم رمز توسعه و زیربنای آن در قرون گذشته است. این که چرا ایران نتوانسته است ساختار قانون را به درستی در راستای توسعه همه‌جانبه خود ایجاد کند، علل مختلفی دارد که ذکر آنها در این مقال نمی‌گنجد. اما دلایل هر چه باشد؛ نتایج آن عدم التزام نظام اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در ایران به قانون، عدم ثبات در مدیریت، بالا رفتن هزینه‌ها و از دست رفتن فرصت‌های رشد و توسعه بوده است. همچنین هرج و مرج در نظام فکری-مدیریتی توسعه اقتصادی، نتیجه عدم توجه به جایگاه قانون می‌باشد. امروز در ایران قانون حتی به اندازه زمان خشک شدن جوهر آن ارزش و اعتبار ندارد؛ زیرا بدون توجه به پایه‌های منطقی، اصولی و اجرایی، در دست عده‌ای که هر کدام دارای اغراض خاص و متفاوتی بوده‌اند، تهیه و تدوین شده و به‌راحتی قابل خدشه، نقض و تحریف می‌باشد.

نمونه چنین بساطی را ما امروز در مورد مناطق آزاد شاهد هستیم. مناطق آزاد از ابتدا به صورتی خاص، در سپهر مدیریت و نظام توسعه اقتصادی ایران نامانوس و گنگ بودند. این امر باعث شده است هر فردی با هر گونه سلیقه فکری، پیرایه‌ای به قوانین آن ببندد. قانون اصلی مناطق آزاد که در اوایل دهه۷۰ با بهره‌گیری حداکثری از قوانین مشابه خارجی، تدوین شده است، برای تامین اهداف منطقه آزاد تقریبا تمام عرصه‌های موردنیاز را پوشش داده است.

اما این قانون به سبب نبود درک صحیح از آن در نزد مجامع تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کشور، پیوسته مورد نقد بوده و در گزند نقض و جرح‌های متعدد قرار گرفته است. طبق قانون اولیه، مناطق آزاد باید بتوانند یک مدیریت متمرکز و مستقل را در حوزه تمشیت امور اقتصادی منطقه تحت مدیریت خود داشته باشند؛ اما این استقلال و آزادی نسبی مناطق آزاد در مدیریت، نه به درستی درک شد و نه فرصت اجرا پیدا کرد؛ چراکه هم در سال۱۳۹۵ نمایندگان مجلس شورای اسلامی ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه را تصویب کردند و همچنین در قانون بودجه سال۱۴۰۱ تاکید بر اجرای ماده۲۳ از سوی نمایندگان مجلس گنجانده شد. پیرو همین امر، در خردادماه سال۱۴۰۱، وزیر امور اقتصادی و دارایی درخواست ویژه‌ای را برای رسمیت یافتن انتقال دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ذیل وزارت متبوع خود به هیات دولت ارسال کرد، که نهایتا در دوم آذرماه۱۴۰۱، دکتر محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغیه‌ای را به دستگاه‌های اجرایی درخصوص تصویب درخواست وزیر اقتصاد صادر نمود.

اما دقیقا در ۱۶آذرماه۱۴۰۱ یعنی به فاصله ۱۴روز پس از ابلاغ جناب مخبر؛ «هیات بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» مجلس شورای اسلامی، در رای مقدماتی، بر مغایرت داشتن این اقدام با قانون تاکید نمود! یعنی ابلاغیه‌ای که براساس ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه مصوب مجلس شورای اسلامی از سوی دولت صادر شده بود، توسط یکی از بخش‌های مهم همان مجلس مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد؟! اینجاست که هر ناظر بی‌طرف و دلسوزی به این هرج و مرج موجود در عرصه قانونگذاری و اجرا در ایران از سر دردمندی می‌خندد؛ چراکه یا ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه غیراصولی و غیرقانونی بوده و یا سازوکار اجرایی که برای آن از سوی دولت مردمی تعریف گردیده، نادرست است. اگر هر دو آنها نادرست است، چرا در طول ۶سال گذشته مناطق آزاد را گرفتار چنین موضوع گنگ و بی‌اساسی کردند؟!

دلیل این همه نابسامانی تنها یک امر است؛ «قانون» فی‌نفسه در این کشور ارزشی ندارد. تدوین قانون در ایران چه بسا مانند نقاشی کشیدن بر روی دیوار معابر شهری است که تابع هیچ اصل و منطقی نیست؛ چراکه اگر قانون دارای ارزش ذاتی بود و فصل‌الخطاب اصلی در جامعه فرض می‌شد، بساط آن همانند سفره‌های یکبار مصرف باز و بسته نمی‌شد.

اما حالا که «هیات بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین» مجلس شورای اسلامی، ابلاغیه دولت را مغایر با قانون تشخیص داده است، تکلیف جایگاه دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی چه خواهد بود؟ آیا مجددا ذیل نهاد ریاست جمهوری برخواهد گشت؟ اگر وزارت امور اقتصادی و دارایی بر اجرای مصوبه هیات دولت برخلاف نظر مجلس اصرار کند، چه شرایطی پیش خواهد آمد؟ نظر رئیس‌جمهور به عنوان رئیس شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی درخصوص این نابسامانی در حوزه مدیریت کلان مناطق آزاد چیست؟ عکس‌العمل مجلس شورای اسلامی و رئیس آن که در ماه‌های اخیر به صورت جدی خواهان اصلاح نابسامانی‌های مدیریتی در دولت است، در مقابل استنکاف وزارت اقتصاد چطور خواهد بود؟ در این میان باید دانست ترجیح دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی چیست؟ مشاور رئیس‌جمهور، معاون وزیر و یا معاون رئیس‌جمهور؟

در پایان باید تصریح نمود، ریشه این همه سوال و ابهام در مورد مناطق آزاد، به همان حقیقتی برمی‌گردد که در ابتدای کلام عنوان شد. قانون اسم رمز توسعه و زیرساخت آن است؛ اما قانونی که حاصل انتخاب یک جامعه برای تنظیم زیست اجتماعی خود، براساس عقلانیت، عمل‌گرایی و توجه به منافع جمعی است، نه چیز دیگر.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی تصریح کرد:

نقش بی‌بدیل سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی در بین‌المللی‌سازی مناطق آزاد

صفحه ۲ را بخوانید

در بازدید مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی از مجموعه لوله و ماشین‌سازی ایران توافق شد:

تامین مواد اولیه و صادرات به بازار اوراسیا از کریدور منطقه آزاد انزلی

صفحه ۳ را بخوانید

واکاوی ظرفیت‌های مناطق آزاد و ویژه جهت دستیابی به افزایش تولید در کشور:

اتخاذ نگاهی نو به مناطق آزاد در جهت توسعه تولیدات صادرات‌محور

صفحه ۶ را بخوانید

نگاهی گذرا بر چالش‌ها و موانعی برای موفقیت مناطق آزاد تجاری-صنعتی کشور:

تفویض اختیار و اتصال به اقتصاد جهانی؛ الزامات حیاتی برای توسعه مناطق آزاد

صفحه ۷ را بخوانید

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم تصریح کرد:

رفع چالش دوگانگی مدیریت، با اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی در جزیره قشم

صفحه ۸ را بخوانید

اخبار منطقه آزاد کیش

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی اظهار کرد:

تحقق گردشگری حرفه‌ای و تخصصی در منطقه آزاد کیش

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، از آمادگی منطقه آزاد کیش برای میزبانی از اردوی تیم‌های ملی فوتبال خبر داد و گفت: برای برپایی اردوی تیم‌ملی فوتبال نیازی به سفر به دیگر کشورها نیست.

حجت‌الله عبدالملکی در بازدید از ظرفیت‌های اقتصادی و عمرانی جزیره کیش، ضمن بازدید از پایانه جدید فرودگاه بین‌المللی کیش اظهار داشت: در دوره مدیریتی جدید، این هفتمین سفر بنده به مناطق آزاد است و خبر مسرت‌بخش برای مردم اینکه گردشگری حرفه‌ای و تخصصی کیش با پیشرفت چشمگیر درحال تکمیل است.

وی عنوان کرد: در حوزه دوومیدانی، پرش سه‌گام، پرتاب نیزه، پرتاب دیسک و دو صدمتر و دیگر رشته‌ها نیز کیش آماده برگزاری اردوهای تیم‌های ملی است.

مشاور رئیس‌جمهور با بیان اینکه بخش‌های دیگر گردشگری تخصصی و حرفه‌ای نیز در کیش درحال توسعه است، اظهار کرد: زیرساخت‌های گردشگری که مهم‌ترین آنها پایانه جدید فرودگاه کیش است، به سرعت درحال پیشرفت است و امید دارم تا ماه‌های آینده راه‌اندازی شود. پس از بهره‌برداری از این پایانه، شاهد افزایش دوبرابری ظرفیت تردد مسافر به این جزیره خواهیم بود.

عبدالملکی، در ارتباط با بحث ساخت مسکن ملی در جزیره کیش اذعان نمود: به همه مدیران مناطق آزاد اعلام کردیم که این امر مهم یکی از اولویت‌های جدی ما است و در اختصاص زمین نیز نگاهمان حداقل انتفاع است، معتقدیم زمین برای ساخت و ساز و مسکن موردنیاز باید از سوی مدیران عامل سازمان‌ها تامین شود و در همین راستا برنامه‌ای برای ساخت ۱۰هزار واحد مسکونی را پیگیری می‌کنیم.

وی تصریح کرد: یکسری مسائل مناطق آزاد نیز در ملی سطح پیگیری می‌شود که ازجمله آنها می‌توان معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی را نام برد که از سوی قانونگذار تعیین شده است؛ متاسفانه در قانون مالیات بر ارزش افزوده اشکالاتی وجود دارد و کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی نیز به این امر واقف هستند و برای اصلاح آن تلاش می‌کنند.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در ادامه افزود: در یکی از جلسات ستاد اقتصاد دولت با حضور رئیس‌جمهور و وزیر اقتصاد و همه اعضای تیم اقتصادی دولت، موضوعات مالیات بر ارزش افزوده مطرح شد و همه واقف هستیم که نظام مالیات بر ارزش افزوده باید بازنگری و اصلاح شود.

عبدالملکی، یکی از دلایل عدم واردات خودرو به مناطق آزاد را ناشی از تصمیم‌گیری‌های ملی در ارتباط با مصارف ارزی کشور برشمرد و گفت: در سنوات گذشته و دولت قبل، محدودیت‌هایی برای واردات خودرو اعمال شد و با این عنوان که واردات موجب فشار بر بازار ارز و افزایش نرخ آن می‌شود محدودیت‌هایی در این زمینه اعمال گردید؛ بنابراین مدیریت ارزی کشور در سطح کلان یکی از برنامه‌های جدی دولت است.

وی با تاکید بر اینکه براساس قوانین مادر در مناطق آزاد، واردات کالاهای موردنیاز ازجمله خودرو باید آزاد باشد، بیان کرد: درحال پیگیری از طریق مراجع ذی‌ربط از جمله ستاد اقتصادی، دولت و وزارت اقتصاد هستیم و امیدوارم هفته آینده خبرهای خوبی برای ساکنان و فعالان اقتصادی مناطق آزاد داشته باشیم.

مشاور رئیس‌جمهور، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی را از نیازمندی‌های همه مناطق برشمرد و اظهار کرد: ما در دبیرخانه شورایعالی هیچ منعی برای واردات خودرو نداریم، اما سیاست ارزی کشور باید در نظر گرفته شود؛ برای کیش نیز نیازها برآورد شده و ما در حد نیاز از کانال‌های مربوطه ازجمله معاونت حقوقی ریاست جمهوری و وزارت صمت موضوع را پیگیری می‌کنیم.

عبدالملکی، درخصوص رفع موانع صادرات از مناطق آزاد نیز گفت: برخی از شرکت‌های مستقر در مناطق آزاد گرفتار ناهماهنگی‌ها بین دستگاه‌های متولی شده‌اند، براساس ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، به صراحت قید شده که بالاترین مقام از طرف دولت در مناطق آزاد مدیرعامل سازمان آن منطقه است و مابقی دستگاه‌ها باید اختیارات خود را تفویض کنند؛ متاسفانه بخشی از موانع صادرات در شرکت همانندساز بافت که محصولات زیست‌فناور تولید می‌کند، مربوط به این ناهماهنگی‌ها است.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در پایان خاطرنشان کرد: رئیس‌جمهور محترم بر این موضوع تاکید دارند که ماده۶۵ قانون احکام دائمی باید به صورت کامل در مناطق آزاد اجرا شود و تمام دستگاه‌ها اختیارات را به طور کامل به مدیران عامل سازمان‌ها تفویض کنند؛ بنابراین در صورتی که هماهنگی‌ها طبق ماده۶۵ اتفاق بیفتد، بسیاری از مشکلات برطرف خواهد شد.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی تصریح کرد:

نقش بی‌بدیل سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی در بین‌المللی‌سازی مناطق آزاد

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی از تشکیل کمیته‌های پنج‌گانه «ارزی، مالیاتی، گمرکی، امور اداری و اخذ مجوزها و زیرساختی» در دبیرخانه شورایعالی خبر داد.

حجت‌الله عبدالملکی در نشست با سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی منطقه آزاد کیش گفت: با توجه به احصاء مشکلات سرمایه‌گذاران مناطق آزاد، با تشکیل کمیته‌های «ارزی، مالیاتی، گمرکی، امور اداری و اخذ مجوزها و زیرساختی» و با استفاده از ظرفیت و مشورت فعالان اقتصادی این مناطق، در راستای شناسایی و حل مشکلات اقدام خواهیم کرد.

وی، آشنایی با فعالان اقتصادی و مشکلات آنان از نزدیک را یکی از اهداف سفرهای خود به مناطق آزاد عنوان کرد و اظهار داشت: باید از سرمایه‌گذاران مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که پول، سرمایه و جوانی خود را با وجود همه کاستی‌ها برای آبادانی این مناطق صرف کردند، تقدیر ویژه شود.

مشاور رئیس‌جمهور با اشاره به رهنمودهای مقام معظم رهبری درخصوص سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، عنوان کرد: بند۱۱ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی اصل و شاکله اقتصاد کشور است که به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، جذب سرمایه‌گذار خارجی، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج تاکید شده است.

عبدالملکی با بیان این‌که ارتقاء کیفیت مناطق آزاد موجود بر ایجاد مناطق آزاد جدید اولویت دارد، افزود: به جد پیگیر مصوبات مجلس شورای اسلامی درخصوص ایجاد مناطق آزاد جدید هستیم تا در اسرع‌وقت انجام شود.

وی ادامه داد: برخی انتقادات در مورد دستاوردهای مناطق آزاد در طول سه‌دهه اخیر مطرح بوده و باید سعه‌صدر داشته باشیم؛ اما این انتقادات به معنی نفی وجود آنها نیست و عمدتا متوجه مسئولان مناطق آزاد است.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی گفت: بررسی‌ها نشان می‌دهد اشکالاتی در مناطق آزاد در دو بخش منطقه‌ای و ملی وجود دارد و باید در بخش منطقه‌ای با مساعدت و کمک فعالان و سرمایه‌گذاران مناطق این مشکلات در تعامل با دستگاه‌های مختلف رفع شود.

عبدالملکی، در بحث مشکلات ملی به مباحثی همچون مالیات و قوانینی اشاره داشت که فلسفه اصلی مناطق آزاد را دچار خدشه کرده که مستلزم پیگیری در سطوح مختلف و اتخاذ راهکار برای رفع آنها است.

وی به مردمی و جهانی شدن مناطق آزاد تاکید کرد و گفت: مهم‌ترین محور در مناطق آزاد فعالان اقتصادی هستند و گره‌گشایی امور آنان از اولویت‌های دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی است.

مشاور رئیس‌جمهور تصریح نمود: به تفویض اختیار اعتقاد راسخ داریم و درحال بررسی هستیم که در کدام موارد و بر چه استناد و دلیلی اختیار از مناطق گرفته شده است.

عبدالملکی با اشاره به لزوم بین‌المللی شدن مناطق آزاد و نقش فعالان اقتصادی در این میان، از آنان خواست پیگیر جذب سرمایه‌گذاران خارجی و ایرانیان خارج از کشور برای بی‌اثر کردن تحریم‌ها باشند و برای برنامه هفتم و سایر قوانینی که مربوط به مناطق آزاد است، پیشنهادهای کاربردی ارائه شود.

وی اظهار کرد: فعالان اقتصادی که برنامه هفتم و قانون چگونگی اداره مناطق آزاد را یک فرصت برای احیای مناطق آزاد می‌دانند، نقطه‌نظرات و پیشنهادات خود را ارائه و عنوان کنند.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در پایان با اشاره به مذاکره با وزیر راه و شهرسازی درخصوص مشمول شدن کیش در سامانه جامع طرح‌های حمایتی مسکن، خاطرنشان کرد: زمین جهت تامین مسکن کارگران زیرمجموعه بخش خصوصی در مناطق آزاد و کیشوندان تخصیص می‌یابد، به شرط آن‌که این مورد جنبه انتفاعی نیابد و پیگیر باشید تا قیمت مسکن در کیش کاهش یابد.

گفتنی است، مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در سفری به منطقه آزاد کیش، از روند پیشرفت پایانه جدید فرودگاه بین‌المللی کیش، بندر مسافری جزیره، شرکت همانندساز بافت، شرکت تولید مبلمان صادرات‌محور کیش چوب و نخستین زمین چمن هیبریدی که برای نخستین‌بار در کشور با ترکیبی از چمن مصنوعی و طبیعی در جزیره اجرا شده است، بازدید کرد.

مشاور رئیس‌جمهور در نشست با فعالان فرهنگی جزیره کیش اظهار کرد:

لزوم نقش‌آفرینی کیش با یک راهبرد اساسی در زمینه گام دوم انقلاب اسلامی

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با بیان این‌که کنگره ملی شهدای غواص یکی از اقدامات ارزشمند کیش در حوزه فرهنگی است، گفت: ساکنین و بومیان این مناطق باتقوا، فرهنگ‌دوست، متواضع، باادب و محترم هستند و یکی از مولفه‌های اقتدار در مرزهای کشور هم همین تعالی فرهنگی و معنوی است که در این مناطق وجود دارد.

حجت‌الله عبدالملکی در نشست با فعالان فرهنگی جزیره کیش، آشنا شدن با مسائل و مشکلات این منطقه را هدف از سفر خود به جزیره کیش عنوان کرد و اظهار داشت: سه جلسه در کنار بازدیدهای عمرانی و سرمایه‌گذاری برنامه‌ریزی شد که نخستین نشست با فعالان حوزه فرهنگی و اجتماعی جزیره است و بر این مهم اعتقاد داریم که مسائل فرهنگی و اجتماعی در صدر برنامه‌های مناطق آزاد باید قرار بگیرد.

وی با تاکید بر اینکه اگر پیشرفت اقتصادی سبب پیشرفت فرهنگی و حل معضل مسائل اجتماعی نشود هیچ ارزشی ندارد، بیان داشت: اگر صدبرابر در حوزه‌های سرمایه‌گذاری، صادرات، گردشگری و انتقال فناوری پیشرفت داشته باشیم، ولی هیچ اتفاقی در حوزه فرهنگی و اجتماعی نیفتد، پیشرفت‌های مذکور هیچ ارزشی ندارد.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی تصریح کرد: با پیشرفت اقتصادی می‌توانیم اتفاقات مهم‌تری را در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی رقم بزنیم؛ اما باید به این اصل در ادبیات اسلامی آگاه باشیم که فرهنگ اصل و اقتصاد مهم است؛ از باب مقدمه، منظور از فرهنگ، فرهنگ اصیل اسلامی ایرانی و انقلابی است.

عبدالملکی با اشاره به رهنمودهای مقام معظم رهبری در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که ۲۴محور را مورد تاکید قرار دادند، افزود: محور یازدهم مربوط به مناطق آزاد و ویژه اقتصادی است؛ یعنی این‌که مناطق آزاد در چارچوب ادبیات اقتصاد انقلاب اسلامی جایگاه مهمی دارد که یکی از آنها فرهنگی است.

وی با اشاره به جایگاه مهم کیش در سطح کشور افزود: در بخش فرهنگی باید از ظرفیت‌های موجود بهره‌مند شد.

مشاور رئیس‌جمهور، ساکنان و بومیان این منطقه، گردشگران و مردم ایران را به عنوان مخاطبین کیش برشمرد و گفت: طراحی و اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی و هنری متنوع و باکیفیت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

عبدالملکی در ادامه افزود: برای گردشگران که مخاطبین دوم کیش هستند، باید با برنامه مدون و تعریف رویدادهای فرهنگی از ظرفیت‌های موجود استفاده کنیم از این‌رو کنگره ملی شهدای غواص یکی از اقدامات ارزشمند کیش در حوزه فرهنگی است.

وی، نقش‌آفرینی کیش با یک راهبرد اساسی در زمینه گام دوم انقلاب اسلامی برای مردم ایران را حائز اهمیت دانست و بیان داشت: این امر مهم باید موردتوجه ویژه قرار گیرد.

عبدالملکی با تاکید بر پیگیری سرانه‌های فرهنگی و اجتماعی جزیره کیش، اظهار داشت: دستگاه‌های اجرایی مربوطه باید بودجه سرانه‌های بهداشتی، درمانی و زیرساخت‌ها را پرداخت کنند.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، بر نقش مهم سازمان منطقه آزاد کیش در زمینه تقویت و ارتقاء استانداردها در حوزه‌های مدارس، بهداشت و درمان و بخش‌های زیرساختی نیز تاکید کرد.

مشاور رئیس‌جمهور در جلسه شورای اداری جزیره کیش مطرح کرد:

رویکرد بین‌المللی کردن مناطق آزاد جهت تقویت دیپلماسی اقتصادی ایران

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی گفت: تکمیل زیرساخت‌های نرم و سخت‌افزاری بین‌المللی‌سازی مناطق آزاد، لازمه نقش‌آفرینی این مناطق در دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی است.

حجت‌الله عبدالملکی در جلسه شورای اداری جزیره کیش اظهار کرد: بهره‌وری حداکثری مناطق آزاد در راستای توسعه اقتصادی پایدار، از تاکیدهای رئیس‌جمهور است و باید در این مسیر برنامه‌ریزی برای مردمی و جهانی کردن این مناطق انجام گردد.

وی افزود: به منظور مردمی کردن مناطق آزاد باید در سه محور شامل فعالان اقتصادی، ساکنان این مناطق و تمام مردم ایران اهداف خود را پیش ببریم؛ چراکه معتقدیم این سه گروه بهره‌برداران اصلی این مناطق هستند.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی عنوان کرد: گره‌گشایی از کار سرمایه‌گذاران، ایجاد فضای کسب و کار پررونق و حذف بروکراسی‌های ناصواب ازجمله رویکردهایی است باید در راستای مردمی‌سازی در دستورکار مدیران سازمان‌های مناطق آزاد و دستگاه‌های اجرایی مستقر در آنها باشد.

عبدالملکی ادامه داد: در نتیجه اقدامات انجام شده باید در مرحله اول مردم بومی هر منطقه تحت تاثیرات مثبت مناطق آزاد قرار بگیرند و در نهایت این بهره‌وری را به سمت تمام مردم ایران سوق دهیم تا آنان نسبت به این مناطق تعصب و عرق داشته باشند و آنها را راهگشای مسائل اقتصادی کشور بدانند.

وی با بیان اینکه رویکرد بین‌المللی کردن مناطق آزاد براساس سیاست‌های نظام و دولت در دستورکار است، گفت: این رویکرد با هدف تحقق ماموریت اصلی این مناطق در تبدیل شدن به درگاه اقتصادی فراملی و تقویت دیپلماسی ایران پیگیری می‌شود.

عبدالملکی افزود: در این زمینه نیز جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی با همکاری بخش خصوصی فعال در مناطق آزاد، ایجاد زیرساخت‌های نرم و سخت‌افزاری اقتصادی بین‌المللی ازجمله پیگیری تاسیس بانک آفشور، بیمه و بورس بین‌المللی، برقراری خطوط ارتباطی بین‌المللی هوایی، دریایی و زمینی از دستورکارهای مدیران دبیرخانه و سازمان‌های ذیل آن است.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در پایان بر تدوین فرصت‌های سرمایه‌گذاری ویژه سرمایه‌گذاران خارجی به همراه اخذ تمامی مجوزهای لازم تاکید کرد و خاطرنشان نمود: برای جذب سرمایه‌های لازم این فرصت‌ها در سفرهای خارجی مقامات کشور اقدامات لازم از سوی دبیرخانه انجام می‌شود.

در ادامه این نشست، حجت الاسلام علیرضا بی‌نیاز امام‌جمعه کیش با اشاره به لزوم تقویت نگاه فرهنگی در جزیره کیش با اولویت اجرای سیاست‌های بیانیه گام دوم افزود: نگاه مسئولان به کیش باید نگاهی فرهنگی باشد و راهبرد کلان و چشم‌انداز فرهنگی آن نیز تدوین شود. همچنین، شیخ یعقوب شمس امام‌جمعه اهل سنت جزیره کیش نیز در این جلسه، تغییر و تحولات مدیریتی، وضع قوانین و مقررات مغایر با قوانین و مقررات مناطق آزاد و عدم توجه و به‌کارگیری نکردن متخصصان و افراد باسابقه محلی در پست‌های مدیریتی را ازجمله مشکلات مهم ساکنان و سرمایه‌گذاران جزیره کیش اعلام و اظهار کرد: حمایت از سرمایه‌گذاران در راستای رشد و توسعه این منطقه آزاد ضروری دوچندان دارد.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی عنوان کرد:

جریان دانشجویی و دانشگاهی، مهم‌ترین قشر تحول‌ساز در کشور

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در نشستی صمیمانه با دانشجویان جزیره کیش ضمن گرامیداشت روز دانشجو، جریان‌های دانشجویی و دانشگاهی را مهم‌ترین مبدا تحول تاریخ کشور عنوان کرد.

حجت‌الله عبدالملکی در این نشست، جریان دانشجویی و دانشگاهی را به عنوان مهم‌ترین قشر و گروهی معرفی کرد که در کشور تحول‌ساز هستند.

وی با بیان این‌که کارایی جریان دانشجویی در تحول‌سازی بیش از اساتید است، اظهار داشت: دانشجویان دارای دو خصوصیت «فرهیخته و فعال» هستند که هیچ گروه دیگری همزمان از این دو مهم برخوردار نیستند.

به گفته مشاور رئیس‌جمهور؛ یکی از خدمات بسیار ارزنده‌ای که انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی در این زمینه داشت، ایجاد ظرفیت بالا برای جذب دانشجو در دانشگاه‌ها بود که این ظرفیت در طول دوره بعد از انقلاب صدها برابر شد.

عبدالملکی اظهار داشت: هم‌اکنون بیش از ۵میلیون نفر همزمان در بخش دانشجویی دانشگاه‌های کشور مشغول تحصیل هستند که این ظرفیت ارزشمندی در حوزه دانشگاهی محسوب می‌شود.

وی در رابطه با دیداری که با پرفسور لین که معاون ارشد بانک جهانی بین سال‌های۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ و یکی از اقتصاددانان صاحب‌نظریه در دنیا است؛ بر دو محور مهم «جوانان فرهیخته و تحصیلکرده» ایرانی تاکید داشتند و این ظرفیت‌های ایجاد شده بسیار ارزشمند است.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با اشاره به تمام تحولاتی که بعد از انقلاب اسلامی در حوزه‌های صنعتی، علم و فناوری و... تحقق یافته است، افزود: این تحولات به دست جوانانی بود که در دوره دانشجویی و یا سال‌های اندکی بعد از دانشجویی محقق شده است.

عبدالملکی با اشاره به رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی «تحول شکل نمی‌گیرد تا زمانی که دانشگاه‌ها اصلاح شود»، گفت: باتوجه به این‌که در چهارمین سال گام دوم انقلاب اسلامی هستیم، مطالعاتی درخصوص وضعیت پیشرفت ایران و جهان در گام اول انقلاب اسلامی از سال۵۷ تا ۹۷ مورد مطالعه قرار گرفته است.

عبدالملکی در رابطه با نتیجه مطالعه انجام شده در گام اول انقلاب اسلامی اظهار داشت: برآیند مطالعه شاخص‌های یاد شده برای سنجیدن کشورمان میانگین ۲۰کشور برتر دنیا انجام شده است که در اواخر دهه۸۰ از میانگین ۲۰کشور برتر دنیا عبور کرده و در سطح بالاتری قرار گرفتیم، درحالی که در سال۵۷ به میزان قابل‌توجهی پایین‌تر از میانگین ۲۰کشور دنیا بودیم.

وی گفت: دشمن درحال تلاش است که وضعیت پیشرفت کشور ما را نزولی القاء کند و یک پروپاگاندای سنگین رسانه‌ای به جریان بیندازد.

عبدالملکی تاکید کرد: ایران در افزایش امید به زندگی که شاخص های حوزه سلامت ایران است بیشترین رشد میان تمام کشورهای دنیا داشته است.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در پایان خاطرنشان نمود: در سال‌های متمادی بیشترین نرخ رشد علمی و فناوری دنیا را تجربه کردیم و در بخش‌های رشد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی نیز پیشرفت داشته‌ایم.

با حضور دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی انجام شد:

افتتاح پروژه واحد نمک‌زدایی آب دریا در جزیره کیش

با حضور مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، پروژه واحد نمک‌زدایی آب دریا در جزیره کیش به بهره‌برداری رسید.

حجت‌الله عبدالملکی مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصای در سفر دو روزه خود به جزیره کیش برای اطلاع از وضعیت و میزان پیشرفت برخی طرح‌های اقتصادی و عمرانی این منطقه، به همراه مهدی کشاورز رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، حجت الاسلام و المسلمین علیرضا بی‌نیاز امام جمعه کیش و سیدمحمدمهدی احمدی مدیرعامل بانک شهر، پروژه واحد نمک‌زدایی آب دریا به ظرفیت ۲۵۰۰مکعب در روز را افتتاح کرد.

شایان ذکر است، واحد نمک‌زدایی آب دریا متعلق به شرکت آب و برق کیش است که از نوع آب شیرین‌کن تقطیری می‌باشد و راندمان تولید آن بالای ۸۷درصد است.

براساس این گزارش، دسترسی‌پذیری به قطعات این واحد ۹۵درصد است و جنس بدنه آن استیل داپلکس و جنس لوله کندانسور آن تیتانیوم و جنس لوله افکت آن تیتانیوم و آلومینیم است.

گفتنی است، این واحد در سال۱۴۰۱ نصب شده و با حضور مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی به بهره‌برداری رسید.

در بازدید مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی از مجموعه لوله و ماشین‌سازی ایران توافق شد:

تامین مواد اولیه و صادرات به بازار اوراسیا از کریدور منطقه آزاد انزلی

عیسی فرهادی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در تداوم مذاکره با برترین شرکت‌های تولید و صادرکننده کشور جهت حضور در این منطقه و صادرات به بازار اوراسیا، از مجموعه لوله و ماشین‌سازی ایران بازدید به عمل آورد.

در جریان نشست رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی با محمدرضا بابایی مدیرعامل شرکت لوله و ماشین‌سازی ایران؛ دوطرف پس از بیان توانمندی‌ها و فرصت‌های همکاری دوجانبه، بر لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های دو مجموعه در راستای افزایش سهم و تنوع‌بخشی به سبد صادراتی کشورمان در بازار اوراسیا و کشورهای حاشیه دریای خزر تاکید کردند.

براساس این گزارش، در این دیدار مقرر شد درخصوص امکان‌سنجی تامین مواد اولیه دو کارخانه این مجموعه از بازار چین و صدور کالا و محصولات متنوع و انحصاری آن، به حوزه اوراسیا و کشورهای منطقه قفقاز و آسیای میانه، با معرفی دو نماینده، سازوکار اجرایی شدن این توافق که دستاوردی جز تقویت و گسترش توان صادراتی کشور به همراه نخواهد داشت، به صورت جدی پیگیری شود.

شایان ذکر است، شرکت لوله و ماشین‌سازی ایران در قالب دو کارخانه به عنوان اولین واحد صنعتی ذوب و تولیدکننده چدن در ایران در سال۱۳۳۸ شمسی (۱۹۵۹میلادی) با هدف تولید لوله و اتصالات چدنی برای مصارف آبرسانی و دیگ‌های چدنی جهت تامین آب و هوای گرم موسسه‌ها و ساختمان‌ها، تاسیس گردید. هم‌اکنون گستره متنوعی از انواع لوله و اتصالات چدن نشکن از قطر ۱۰۰ تا ۲۰۰۰میلی‌متر گرفته تا انواع شیر و اتصالات، دیگ‌های چدنی شوفاژ، پکیج زمینی چدنی، قطعات سنگین تا وزن ۲۵تن از جنس چدن نشکن خاکستری و آلیاژی با استفاده از تکنولوژی فول مولد و همچنین مخازن اضطراری چدنی نشکن را درحال تولید و صادرات به بازارهای جهانی دارد.

گفتنی است، در این نشست که معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان و مشاور مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی به همراه اعضای هیات مدیره و معاونین لوله و ماشین‌سازی ایران حضور داشتند، از بخش‌های مختلف کارخانه مزبور بازدید کرده و با توانمندی‌ها و ظرفیت‌های متنوع این مجموعه قدرتمند و کم‌نظیر کشورمان در سطح آسیا، آشنا شدند.

سخنگوی سازمان منطقه آزاد انزلی اعلام کرد:

آغاز فرآیند پرداخت اعتبار تکمیل طرح ملی اتصال خط ریل سراسری به بندر کاسپین

سخنگوی سازمان منطقه آزاد انزلی از آغاز فرآیند پرداخت اعتبار تخصیص یافته درخصوص تکمیل طرح ملی اتصال مجتمع بندری کاسپین به خط ریل سراسری در ایستگاه پیربازار رشت خبر داد و اظهار داشت: با پیگیری‌های عیسی فرهادی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی و اسداله عباسی استاندار گیلان؛ روند پرداخت ۱۸۰میلیارد تومان از اعتبار ۲۵۰میلیارد تومانی اختصاص پیدا کرده، به حساب پیمانکار این طرح شروع شده است.

مهدی کاظمیان با اشاره به اینکه پرداخت درحال انجام، با توجه به میزان پیشرفت فیزیکی طرح مزبور صورت می‌گیرد، تصریح کرد: تاکنون بیش از ۷۵درصد از عملیات ایجاد خط راه‌آهن از ایستگاه پیربازار رشت به مجتمع بندری کاسپین در زمینه تملک اراضی، زیرسازی و روسازی انجام شده و با تزریق مالی به پیمانکار، امید می‌رود روند تکمیل طرح ملی مزبور تسریع یابد.

وی، طول خط‌آهن رشت به منطقه آزاد انزلی را ۳۵کیلومتر و میزان ریل‌گذاری را ۱۴کیلومتر بیان کرد و گفت: با توجه به دستور اکید رئیس‌جمهور در سفر سال گذشته به استان و منطقه آزاد انزلی، مبنی‌بر تسریع در عملیات تکمیل این طرح ملی و دستور معاون اجرایی رئیس‌جمهور درخصوص اهمیت سرعت بخشیدن به بهره‌برداری این طرح، امید می‌رود تا بهار سال آتی شاهد اجرایی شدن حمل‌ونقل ریلی از طریق مجتمع بندری کاسپین باشیم.

سخنگوی سازمان منطقه آزاد انزلی، اتصال این منطقه به خط ریل و ساخت اسکه رو-رو به منظور نقل و انتقال مستقیم بار از قطار به کشتی را مهم‌ترین طرح‌های منطقه متبوع خود جهت تکمیل حلقه‌های زیرساختی فعال‌سازی کریدور شمال-جنوب عنوان کرد و افزود: از سوی دیگر با وصل شدن استان گیلان به شبکه ریلی کشور، عملا دریای کاسپین و دو دریای جنوبی ایران یعنی خلیج‌فارس و دریای عمان به صورت ریل به یکدیگر وصل می‌شوند؛ موضوعی که می‌تواند نقش مهمی در افزایش، سرعت بخشیدن و کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل کالا میان دو سوی کشور ایفا نماید.

کاظمیان، دستاورد دیگر بهره‌برداری از دو طرح ملی منطقه متبوع خود را فرصت‌سازی جهت ترانزیت کالا میان کشورهای اوراسیا، حاشیه دریای کاسپین و دولت‌های عرب سواحل جنوبی خلیج‌فارس و دریای عمان ارزیابی نمود و خاطرنشان کرد: درواقع با بهره‌برداری از طرح‌های مزبور و با راهبرد هم‌افزایی این سازمان با فعالین بخش خصوصی مناطق آزاد و اتاق‌های بازرگانی و حمایت مسئولین عالی‌رتبه نظام، منطقه آزاد انزلی به دلیل نقش محوری در کریدور شمال-جنوب و مسیر ترانزیتی چین، قزاقستان، ایران؛ به مرکز مبادلات کالایی کشورهای روسیه، هند، و چین با کشورهای اوراسیا، غرب و جنوب آسیا تبدیل می‌شود.

گفتنی است، راه‌آهن رشت به آستارا و رشت به بندر انزلی، دو مسیر اصلی ریلی کریدور شمال-جنوب محسوب می‌شود که به دلیل برخی مسائل زیست محیطی احداث مسیر فرعی به منطقه آزاد انزلی در اولویت کاری قرار گرفته تا در ادامه ریل به دومین مجتمع بندری این منطقه یعنی بندر انزلی متصل گردد.

در همین راستا از مجموع مسیر ۳۵کیلومتری از ایستگاه پیربازار به اسکله رو-رو مجتمع بندری کاسپین، کمتر از یک کیلومتر در محدوده منطقه واقع شده که سازمان ۹۵درصد از قدرالسهم ۴۵میلیارد تومانی خود در این طرح تودیع نموده است.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد انزلی اظهار کرد:

توسعه روابط مراکز آموزشی مستقر در منطقه آزاد انزلی با دانشگاه‌های حوزه خزر

به مناسبت روز دانشجو، نشست تخصصی پژوهش‌های راهبردی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد منطقه آزاد انزلی، با حضور سیدحجت مهدوی‌سعیدی معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد انزلی برگزار شد.

بنا بر این گزارش، در این نشست تخصصی معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد انزلی با اشاره به ضرورت انجام فعالیت‌های پژوهش‌محور در مراکز علمی گفت: حاصل فعالیت‌های پژوهش‌محور، تولیدات باکیفیت و متناسب با نیاز کشور خواهد بود و فعالان حوزه علم و پژوهش با دقت‌نظر، آثاری منحصربه‌فرد و ماندگار ارائه می‌دهند.

سیدحجت مهدوی‌سعیدی در ادامه به لزوم ارتقای شاخص‌های کیفی آموزش در مراکز آموزشی مستقر در منطقه آزاد انزلی اشاره و تاکید کرد: با بهره‌گیری از اساتید مجرب و تدوین برنامه‌های راهبردی می‌توان سطح دانش دانشجویان و هنرجویان مراکز فنی و حرفه‌ای را ارتقا داد و به واسطه انجام فعالیت‌های پژوهش‌محور، متناسب با نیاز منطقه استان و کشور گام برداشت.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان منطقه آزاد انزلی در پایان، توسعه روابط مراکز آموزشی مستقر در منطقه با دانشگاه‌های حوزه خزر را یکی از راهبردهای سازمان متبوع خود دانست و خاطرنشان کرد: وجود دانشگاه آزاد اسلامی برای ایجاد توسعه پایدار در منطقه آزاد انزلی فرصت بسیار مناسبی است تا به جهت داد و ستد علمی، تجاری و صنعتی پیوند مناسبی بین دو مجموعه صورت گیرد.

عیسی فرهادی در دیدار با مدیرعامل هلدینگ دریایی قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) عنوان کرد:

بهره‌مندی از ظرفیت‌های قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) در طرح‌های توسعه‌ای منطقه آزاد انزلی

عیسی فرهادی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در دیدار با سعیدرضا مختاری مدیرعامل هلدینگ دریایی قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) با اعلام رضایت کامل از عملکرد این قرارگاه در اجرای پروژه‌های عمرانی و زیرساختی منطقه آزاد انزلی در سنوات گذشته، از ادامه همکاری با این مجموعه در طرح‌های عمرانی و زیرساختی این منطقه خبر داد.

به ریاست مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی انجام گرفت:

برگزاری شورای معاونین سازمان منطقه آزاد انزلی

به ریاست عیسی فرهادی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی، شورای معاونین این سازمان با هدف طرح و پیگیری مسائل جاری حوزه‌های سازمانی و با حضور معاونین و مدیران مستقل و مشاوران سازمان برگزار شد.

گفتنی است، در این نشست مسائلی همچون فعال‌سازی کمیته منابع انسانی، برنامه‌های فرهنگی پیشرو، افتتاح پروژه‌های دهه فجر و تدوین برنامه‌های نوروز مورد بررسی اعضاء قرار گرفت.

پیام تسلیت مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در پی درگذشت مرحوم رستم قاسمی

عیسی فرهادی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی در پی درگذشت مرحوم رستم قاسمی، با انتشار پیامی، این مصیبت را به ملت شریف ایران، همکاران و خانواده داغدار آن مرحوم تسلیت گفت.

پیام تسلیت رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی به شرح ذیل است:

بسم الله الرحمن الرحیم
انالله و انا الیه راجعون
ضایعه درگذشت جناب آقای مهندس رستم قاسمی موجب تاثر و تالم فراوان گردید.
ایشان که از رزمندگان و یادگاران سرافراز دوران دفاع مقدس بوده، خدمات شایسته برای سازندگی و پیشرفت کشور در مقاطع گوناگون داشته است.
اینجانب این مصیبت را به ملت شریف ایران، همکاران و خانواده داغدار و منسوبین تسلیت عرض نموده، از درگاه خداوند متعال برای آن مرحوم، رحمت واسعه الهی و برای بازماندگان صبر و شکیبایی مسئلت دارم.

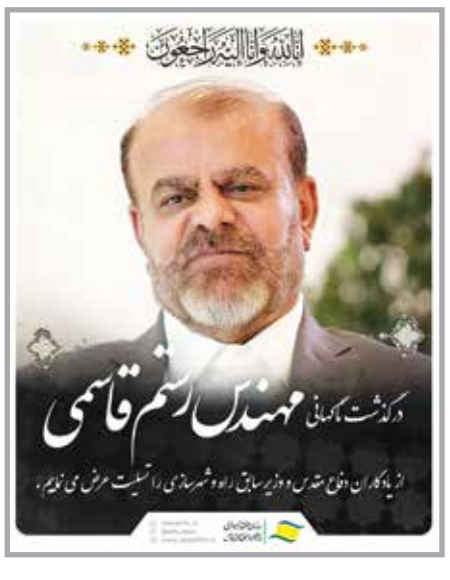

در گفت‌وگو با مدیران و کارشناسان مناطق آزاد کشور بررسی شد:

عدم اجرای ماده۶۵؛ بلوغ نارس یا بی‌اعتمادی به مناطق آزاد

گزارش:
علی جعفری
ملیحه اسناوندی

در اوایل سال۱۴۰۱، محمد خدابخشی نماینده مردم الیگودرز در مجلس شورای اسلامی گفته است: «براساس تصمیمی که سال۱۳۹۵ اخذ شد، تعداد برنامه‌های توسعه‌ای که هر دوره تکرار می‌شدند، جدا شده و در قالب قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به تصویب رسید و وقتی به عنوان قانون مصوب شد، باید به تفکیک حوزه‌های مختلف، ارزیابی و میزان تحقق هدفگذاری‌ها مشخص شود تا اگر نیاز به بازنگری در این خصوص بود، احصاء و در دستورکار مجلس قرار گیرد».
این اظهارات نماینده محترم مردم الیگودرز در مجلس شورای اسلامی درواقع شرح فلسفه وجودی قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور است. قانون احکام دائمی، مشتمل بر هفتادوسه ماده و یکصد تبصره، در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ دهم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و نود و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۲۷/۱۱/۱۳۹۵ به تایید شورای نگهبان رسیده است.
اما در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، تنها ماده۶۵ مربوط به مناطق آزاد می‌باشد. در بند(الف) از ماده۶۵ عنوان شده است: «مدیران سازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می‌شوند و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به استثنای نهادهای دفاعی و امنیتی به عهده آنها است. سازمان‌های مناطق آزاد منحصرا براساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می‌شوند».
علاوه‌بر تصویب قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در سال۱۳۹۵، قانون برنامه ششم توسعه نیز در این سال به تصویب مجلس رسید. در قانون ششم توسعه ماده۲۳ هم گنجانده شد که مفاد آن مربوط به ضرورت انتقال دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشد. ماده۲۳ قانون ششم توسعه به نوعی در تضاد ماهوی با ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه قرار دارد؛ چراکه اجرای ماده۶۵ ماهیتا به معنی تفویض اختیارات کلیه دستگاه‌های دولتی موجود در مناطق آزاد به یک مرجع مرکزی بالاتر است؛ اما ماده۲۳ خدشه جبران‌ناپذیری را بر مرجعیت و جایگاه دبیرخانه شورایعالی و مناطق آزاد می‌زند. اما به هر حال طی ۶سال گذشته، یعنی از همان هنگام تصویب قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، در دوره‌های مختلف مدیریتی، به جد پیگیر اجرای ماده۶۵ و تفویض اختیار نهادهای دولتی داخل محدوده مناطق آزاد به مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد بوده است. در حقیقت می‌توان گفت، درخواست تمکین وزارتخانه‌ها، سازمان و نهادهای دولتی به ماده۶۵ از معدود حرف‌های مشترک دبیران شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی طی ۶سال اخیر بوده است؛ حتی سعید محمد با پیگیری‌های فراوان توانست ابلاغیه رسمی از رئیس‌جمهوری مبنی‌بر ضرورت اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی اخذ نماید و آن را انقلابی در عرصه مدیریت مناطق آزاد نامید؛ اما در عرصه عمل دستاوردهای واقعی هنوز قابل‌توجه نیست.
در ماه‌های اخیر هم که شاهد اجرای ماده۲۳ قانون برنامه ششم توسعه و قرار گرفتن دبیرخانه شورایعالی ذیل وزارت اقتصاد هستیم، دکتر حجت‌الله عبدالملکی در موضع‌گیری‌های متعددی خواهان اجرای ماده۶۵ و تمکین دستگاه‌های دولتی به مفاد این قانون شده است و حتی عنوان کرده است که موضوع اجرای ماده۶۵ از سوی دادستان کل کشور به صورت ویژه پیگیری می‌شود و آیت‌الله منتظری، سازمان بازرسی کل کشور را مامور بررسی روند اجرای قانون مزبور نموده است.
اما در این میان چند موضوع مهم وجود دارد:
الف) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه همان‌طور که نماینده مردم الیگودرز عنوان کرده است، به صورت ذاتی نه یک فصل نو در عرصه قانونگذاری توسعه، بلکه تجمیع قوانین وضع شده و پرتکرار قبلی است؛ یعنی عملا حرف جدیدی برای توسعه نمی‌زند و صرفا برای پرهیز از تکرار متونی که بارها نگاشته شده و کمتر عملیاتی شده است، همه آنها را در قالب قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه سرهم‌بندی و تجمیع کرده است. درحالی که از عنوان قانون چنین برمی‌آید که این قانون درواقع یک راهبرد جامع و مورد اجماع در سطح کشور برای هموار نمودن مسیر توسعه ملی و تسریع حرکت کشور در این مسیر می‌باشد. اما برخلاف عنوان و برعکس انتظاری که از این قانون می‌رود، مفاد آن تمام حرف‌های تکراری در گذشته است که شاید اجماع خاصی نیز بر روی درستی و منطقی بودن آنها وجود ندارد و حتی در مورد اجرایی شدن آنها بحث فراوانی است؛ زیرا اگر اجرایی بودند، نیازی به تکرار مکرر آنها نبود!
ب) پیش از این‌که ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور تصویب شود، ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم توسعه وجود داشت. موضوع اصلی هر دو ماده قانونی، ضرورت ایجاد مدیریت یکپارچه در مناطق آزاد است؛ یعنی ماده۶۵ قانون احکام دائمی شق‌القمری در ارتباط با مناطق آزاد نیست، بلکه درواقع تکرار حرفی است که حدود ۳۰سال پیش در سال۱۳۷۲ در قالب ماده۲۷ قانون مناطق آزاد عنوان شده است. حتی بند(۲) ماده۲۷، سازوکار اجرایی و عملیاتی‌تری را برای ایجاد مدیریت یکپارچه در مناطق آزاد ارائه می‌دهد؛ چراکه هماهنگی با مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد در تعیین مدیران نهادهای دولتی شاید بسیار آسان‌تر از تفویض اختیار باشد.
از آن گذشته، ماده۵ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد به صراحت می‌گوید: «مناطق آزاد صرفا با قانون مختص به خودشان اداره می‌شوند». در این راستا وقتی مناطق آزاد قانون مستقل خود را دارند، چه ضرورت و منطقی وجود دارد که ما در قانون‌های ملی دیگر، در ارتباط با مناطق آزاد ماده و تبصره‌ای اضافه کنیم؟! زیرا اگر جدیتی برای عمل به قانون وجود دارد، بهتر است به قانون اصلی مناطق آزاد عمل شود.
ج) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و به صورت مشخص، ماده۶۵ این قانون، دارای ساختاری به شدت مبهم و کلی است و استنباط سازوکار اجرایی از این متن کلی، به غایت سخت می‌باشد. «کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق» اگر به مدیران سازمان‌های عامل مناطق آزاد تفویض شود، آیا سیستم اداری، انسانی و مالی مناطق آزاد توان و استعداد برعهده گرفتن این حجم از مسئولیت در حوزه‌های مختلف را خواهند داشت؟ تکلیف اصل منطقی و حقوقی تعادل بین اختیارات با وظایف چه می‌شود؟ اگر تمام اختیارات به مدیران سازمان‌های مناطق آزاد تفویض گردد، به معنی تفویض تمامی تکالیف هم می‌شود یا همچون سیستم استانداری برای ایجاد هماهنگی کلی در مدیریت کلان منطقه، صرفا مدیران عامل مناطق آزاد مانند استاندار حق بازخواست و نظارت بر حسن انجام وظایف از سوی مسئولین مستقیم دستگاه‌های اجرایی را دارند و مسئولیت مستقیم صرفا برعهده مدیران دستگاه‌های دولتی است و استاندار (مدیرعامل سازمان منطقه آزاد) پاسخگوی انجام وظایف آنها نیست؟
د) در ماده۶۸ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور عنوان شده است که: «در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، موضوع افزایش توان مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و اجرای سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه موضوع تقسیم کار و تعیین نقش ملی در مناطق، استان‌ها، نواحی و سواحل و جزایر کشور و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته، توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور و ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه‌های دارای مزیت به منظور بهره‌برداری از استعدادهای سواحل جنوب شرقی کشور، بهره‌مندی جامعه محلی، استفاده از سرمایه‌ها و فرصت‌های بین‌المللی و کاهش عدم تعادل‌های مناطق کشور، سازمان توسعه سواحل مکران به عنوان سازمان توسعه‌ای با شخصیت شرکتی برای برنامه‌ریزی، اجراء و نظارت بر برنامه‌های توسعه در سواحل مکران در صورت تامین اعتبار در بودجه سنواتی در محدوده شهرستان‌های میناب، سیریک، جاسک، چابهار و کنارک ایجاد می‌شود. اساسنامه این سازمان ظرف مدت چهارماه پس از تصویب هیات وزیران به مجلس جهت تصویب نهایی ارائه می‌شود».
در این ماده، ۳موضوع خیلی مهم وجود دارد:
۱) گفته شده «تمام وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی، نهادها و موسسات عمومی به غیر از دفاعی، امنیتی، قضایی و امورخارجه و همچنین تمام دارایی‌های دولت و دستگاه‌های اجرائی اعم از منقول و غیرمنقول و تمام طرح‌ها و پروژه‌ها (درحال بهره‌برداری یا اجراء)، در منطقه سواحل مکران به این سازمان واگذار می‌شود»؛ یعنی در قانون به صورت دقیق حدود وظایف و اختیارات مادی و معنوی سازمانی که وجود خارجی ندارد، روشن شده است؛ اما هنوز بعد از گذشت سه‌دهه از عمر مناطق آزاد آنها نمی‌دانند صاحب چه حق و تکلیفی می‌باشند.
۲) در مورد قانون حاکم بر محدوده سواحل مکران عنوان می‌شود: «این محدوده در چهارچوب قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران و قانون جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران اداره می‌شود»؛ بنابراین قانون مناطق آزاد دارای چنان انسجام و منطق درونی محکمی است که می‌تواند پشتوانه حقوقی یک سازوکار متفاوت توسعه در کشور باشد؛ پس چرا اجازه اجرا به آن داده نشده است؟!
۳) در ماده۶۸ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه قید شده است: «چگونگی ارتباط مناطق آزاد این محدوده با سازمان، در اساسنامه تعیین می‌شود» یعنی چه؟ آیا مناطق آزاد با سازمان سواحل مکران هماهنگ خواهند شد؟ یا سازمان سواحل مکران با سازمان‌های مناطق آزاد محدوده مکران؟ از نگاه ملی چنین می‌شود گفت: در سواحل مکران یک برنامه کلان ملی درحال اجرا است؛ فلذا ضروری است تمام دستگاه‌های دولتی ذیل آن محدوده، در راستای اجرای موفق برنامه مزبور از سازمان مسئول برنامه توسعه سواحل مکران تبعیت کنند یا با آن هماهنگ شوند. از این زاویه؛ همچنین می‌توان به نوع ارتباط نهادهای دولتی موجود در محدوده مناطق آزاد با سازمان‌های مناطق آزاد ورود کرد و گفت: در مناطق آزاد یک برنامه ملی توسعه اقتصادی درحال انجام است که می‌بایست برای اجرای هماهنگ، موفق و سریع این برنامه در محدوده مناطق آزاد، سایر دستگاه‌های دولتی داخل محدوده باید از مدیرعامل سازمان منطقه آزاد یا تبعیت کنند یا با برنامه‌های آن هماهنگ اصولی و کلی داشته باشند.
پ) در ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، محور سخن با نهادهای عمومی دولتی است، درحالی که برخی از سازمان‌های مناطق آزاد، با شهرداری‌ها به عنوان نهادهای عمومی غیردولتی دچار چالش هستند و با آنها درخصوص برنامه‌های عمرانی، عوارض، ساخت و ساز، برنامه‌های فرهنگی و... اختلاف مدیریتی و سلیقه‌ای دارند. وقتی هنوز سازوکار اجرایی مشخصی برای نهادهای دولتی جهت عمل به ماده۶۵ قانون احکام دائمی وجود ندارد، معلوم نیست سازمان‌های مناطق آزاد برای اجرای ماده۶۵ چگونه با شهرداری‌ها به عنوان نهادهای عمومی غیردولتی تعامل خواهند کرد؟ حتی در صورت تمکین شهرداری‌ها به سازمان‌های مناطق آزاد، موضوع شوراهای اسلامی شهر در مناطق آزاد نیز مطرح است. شوراهای اسلامی به عنوان انجمن‌های مردم‌نهاد، تابع قانون کشوری شوراها هستند و می‌توانند از سوی مردم منطقه خواستار برخی تغییر و تحولات در برنامه‌های شهری مناطق آزاد باشند که ممکن است برخلاف رویه، سلایق و برنامه‌های مدیران مناطق آزاد باشد. اما قانون در مورد نوع مواجه با این وضعیت نیز ساکت است!
در نهایت باید عنوان کرد که اگر هدف از تاکید بر اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور موضوعی غیر از ایجاد مدیریت یکپارچه و مستقل در مناطق آزاد نیست، می‌توان همزمان با پیگیری اجرای ماده۶۵ به عنوان یک قانون بالادستی، موضوع اجرای ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد را که دارای سازوکار اجرایی آسان‌تری نسبت به ماده۶۵ است و قانون خاص این مناطق نیز می‌باشد، مدنظر قرار گیرد. بی‌تردید اصالت با قانون اصلی مناطق آزاد است و به نظر می‌رسد تا زمانی که قانون چگونگی اداره مناطق آزاد در مورد مسئله‌ای، موضع مشخص دارد، بهتر است به همین قانون استناد شود تا وحدت رویه قانونی در مناطق آزاد ایجاد گردد.
در ادامه این گزارش، سعی کردیم نظر برخی از کارشناسان و مدیران حوزه مناطق آزاد در ارتباط با چگونگی اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور را جویا شویم. هدف از این گزارش در حقیقت پیگیری مسئولانه یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین خلاهای مدیریت در مناطق آزاد است. خلایی که باعث شده است پس از گذشت سه‌دهه از شکل‌گیری مناطق آزاد، هنوز نمی‌توان از مدیریت یکپارچه و مستقل در این مناطق با قاطعیت سخن گفت. امروز در شرایطی هستیم که مدیران سازمان‌های مناطق آزاد از جهت قدرت و اختیارات اجرایی نمی‌توانند برای دهیاران روستاهای داخل محدوده منطقه متبوع خود تعیین تکلیف کنند؛ چراکه آنها مستقیما به فرمانداران پاسخگو هستند و برنامه‌هایی نظیر طرح‌های هادی در روستاهای منطقه، درواقع برنامه‌های عمرانی تکلیفی از سوی فرمانداری‌ها است که دهیاران مسئول پیگیری و اجرای آن می‌باشند. در این شرایط سخن گفتن از حدود و صغور اختیارات و نوع رابطه نهادهای دولتی با مدیران سازمان‌های مناطق آزاد قدری غامض و مبهم می‌نماید. فلذا در عین تاکید بر تعریف سازوکار اجرایی ویژه برای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، می‌بایست اجرای ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد نیز به جد پیگیری گردد.

دکتر جعفر آهنگران، استاد دانشگاه و کارشناس مناطق آزاد:
لزوم بازگشت به ماده۲۷ قانون مناطق آزاد و هماهنگی دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مجریه

دکتر جعفر آهنگران استاد دانشگاه و کارشناس مناطق آزاد در یادداشتی به نشریه، سازوکارهای اجرایی‌سازی ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور را تبیین کرد.
طبق گفته این کارشناس؛ تفویض اختیار بیشتر وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی نه تنها بهره خاصی را متوجه سازمان‌های مناطق آزاد نخواهد کرد، بلکه مسبب مشکلات، سردرگمی‌ها و از هم‌گسیختگی‌های امور نیز می‌گردد.
وی، راه‌حل را بازگشت به ماده۲۷ قانون مناطق آزاد می‌داند که به صورت ویژه در تبصره(ب) آن، بالاترین مقام دستگاه‌های دولتی را موظف به هماهنگی با مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد برای تعیین مدیران، روسا و سرپرستان دستگاه‌های اجرایی کرده است.
دکتر آهنگران در ادامه می‌افزاید: شاید برای درک عمیق‌تر از موضوع ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور بهتر باشد قدری به گذشته برگردیم و به تاریخچه آن ولو گذرا اشاره‌ای داشته باشیم.
در سال۱۳۸۰ قرار شد تدابیری در دولت اتخاذ شود تا از کفه سنگین و یک‌طرفه مبادلات بازرگانی کشور با کشورهای حوزه جنوبی خلیج‌فارس کاسته شود و با استفاده از مزایای مناطق آزاد، نیازهای کشور تامین شود. فلذا جلسات بسیاری در طول سال۱۳۸۰ به محوریت حوزه معاونت بازرگانی خارجی وزارت بازرگانی آن زمان با مشارکت فعالانه دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و همه سازمان‌ها و وزارتخانه‌های ذی‌ربط برگزار شد. به‌واسطه این جلسات، وظایف و اقداماتی که هر یک از دستگاه‌ها می‌بایست در طول زمانی خاصی به سرانجام می‌رساندند، مشخص گردید. همه این موارد حکایت از عزم دولت وقت در تحقق یک کار ملی و در جهت منافع عمومی داشت. البته بگذریم که در عمل، به رغم دستورات اکید ریاست جمهوری وقت و پیگیری معاون اول او برای اجرای قانون، حتی با چاشنی تهدید به پیگرد قانونی در صورت عدم همکاری در اجرا، موفقیتی حاصل نشد و در موارد اندکی شاهد اجرای قانون بوده‌ایم.
به عنوان مثال قرار بود ظرف مهلت مقرر، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی، نسبت به انتقال دفاتر و شرکت‌های خود از کشورهای آن سوی خلیج‌فارس به مناطق آزاد، اقدام کنند. ولی در هر صورت با وجود پیگیری‌های زیاد، باز هم به هر دلیلی، اقدامات موثری انجام نشد. در آن زمان دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، این جلسات را فرصتی می‌دانست تا بتواند یکی از الزامات شکل‌گیری منطقه آزاد موفق را محقق کنند و آن هم اجرای بی‌کم‌وکاست مدیریت یکپارچه در مناطق آزاد با استفاده از راهکار ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد بود که به نوعی تفویض اختیار دستگاه‌های مستقر در محدوده مناطق آزاد به سازمان‌ها یا تعیین مدیران این دستگاه‌ها با هماهنگی سازمان‌های مناطق آزاد بوده است.
البته موضوع مهمی که باید عنوان کنم این است که، در سال‌های۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ که پیش‌نویس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تهیه می‌شد، تدوین ماده۲۷ به دلیل اهمیت ویژه و نقش آن در موفقیت هر منطقه آزاد، وقت زیادی را به خودش اختصاص داد و در سال۱۳۷۵ نیز که اصلاحیه قانون مناطق آزاد انجام گرفت، با دقتی که شد، به بهترین شکل ماده۲۷ به تصویب رسید. انعطافی که در ماده۲۷ در نظر گرفته شده است، باعث می‌گردد متناسب با ماهیت کاری دستگاه‌ها، وظایف و میزان تخصصی بودن هر یک از آنها، قانون مزبور قابلیت اجرا داشته باشد؛ زیرا برخی از دستگاه‌ها تخصصی بوده و در ارتباط با کنوانسیون‌های بین‌المللی تعهداتی دارند که شاید امکان تفویض اختیارات به صورت کامل برای آنها وجود نداشته باشد. همچنین در مورد بعضی از دستگاه‌های دیگر، به صلاح مناطق آزاد نیست که از گزینه تعیین مدیریت آن دستگاه، با هماهنگی بالاترین مقام آن اقدام گردد.
دکتر آهنگران در ادامه مطلب عنوان می‌کند: به هر حال دبیرخانه در آن زمانی که عرض کردم، سعی داشت با توجه به عدم همکاری‌ها در اجرای ماده۲۷، از فرصت جلسات وزارت بازرگانی برای تحقق مدیریت یکپارچه در مناطق آزاد به‌عنوان یک الزام مهم در ایجاد منطقه آزاد موفق بهره‌مند شود. فلذا روند تعامل خوب دبیرخانه با وزارت بازرگانی در طول سال۱۳۸۰ بسترساز تداوم همکاری‌ها حتی با وجود تغییر دولت در سال‌های بعد شد. نتیجه مهم ادامه همکاری دبیرخانه با وزارت بازرگانی به هنگام تدوین برنامه پنجم، با تدوین پیشنهاد مشترک از سوی نماینده وقت وزارت بازرگانی و دبیرخانه در قالب ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم خود را نشان داد. ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب سال۱۳۹۵ درواقع همان مفاد ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم توسعه است. همان‌طوری‌که ملاحظه می‌شود، مفاد ماده۱۱۲ و ماده۶۵ احکام دائمی، بند(الف) ماده۲۷ قانون مناطق آزاد را تصریح می‌کند که دستگاه‌های اجرایی وابسته به قوه مجریه، اختیارات خود در منطقه را به مدیرعامل سازمان هر منطقه آزاد تفویض نمایند. البته این قانون، اشاره‌ای به بند(ب) ماده۲۷ ندارد. در مفاد بند(ب) ماده۲۷ اعلام می‌شود که: «مدیران دستگاه‌های اجرایی مستقر در مناطق آزاد بنابر پیشنهاد مدیرعامل سازمان و با حکم بالاترین مقام دستگاه اجرایی مرتبط منصوب می‌شوند». در بیان زمینه طرح همکاری دبیرخانه و وزارت بازرگانی و ضرورت آن باید گفت که در آن زمان، مناطق آزاد از دخالت‌های روزافزون دستگاه‌های دولتی و غیردولتی به تنگ آمده بودند و عملا بسیاری از دستگاه‌ها با سازمان‌های مناطق آزاد کمترین هماهنگی را اعمال نمی‌کردند. آفت بخشی‌نگری‌های مفرط، کار مناطق آزاد را بسیار سخت کرده بود؛ بنابراین طبیعی می‌نمود که آنها نیز راه تفویض اختیار را پی بگیرند و همین باعث شد تا ابتدا ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم و بعدا احکام دائمی ماده۶۵ شکل بگیرد.
البته مناطق آزاد در ابتدای امر خوشحال بودند که بالاخره، بند سفت و سخت بخشی‌نگری‌ها به دست‌وپای آنان، به‌واسطه تصویب قوانینی محکم (که هیچ نهادی نمی‌تواند از آن سرپیچی کند) باز شده است؛ اما به مرور متوجه شدند علی‌رغم این‌که دولت‌ها همواره موافق اجرای مفاد ماده۶۵ بودند، ولی در عمل این خواسته نمی‌تواند چندان عملیاتی شود؛ چراکه ماده۶۵ بدون توجه به نظام متفاوت دستگاه‌های اجرایی، برای همه یک نسخه واحد پیچیده و انعطاف ماده۲۷ قانون مناطق آزاد مصوب سال۱۳۷۲ را از بین برده است. نکته دیگر این‌که، با توجه به تفاوت ماهوی بسیاری از دستگاه‌ها، تعداد کمی از دستگاه‌ها برایشان مقدور است که از تفویض اختیار استفاده کنند و سازمان‌های تخصصی همانند هواپیمایی، بنادر، مالیات، بانک، بیمه، بهداشت، بخش‌هایی از وزارت نیرو و آموزش و پرورش و دیگر سازمان‌هایی که تخصصی هستند و امکان تفویض را ندارند.
در این راستا البته، دبیرخانه برای بهره‌برداری از مزیت ماده۶۵، تدوین آیین‌نامه اجرایی را در دستورکار قرار داده است؛ چراکه در ذیل ماده۶۵، وظیفه‌ای برای دولت جهت تدوین آیین‌نامه اجرایی قید نشده است. البته موضوع ایجاد سازوکار اجرایی ماده۶۵ طی دو مرحله در دولت قبلی و احتمالا در دولت جدید در شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مطرح شده است، ولی از آن‌جا که برداشت از این ماده این است که قانونگذار تکلیف را با تفویض اختیار مشخص کرده و دستگاه‌ها باید به آن تمکین کنند، از تصویب دستورکار دبیرخانه شورایعالی امتناع ورزیده و اعلام کردند که نیازی به آیین‌نامه نمی‌بینند.
با لحاظ این شرایط می‌توان با تاسف گفت که، وقتی قانون را دستگاه‌ها نمی‌پذیرند، به رغم این‌که در مقابلش مسئولیت پاسخگویی هم دارند، آن وقت این دستگاه‌ها چطور به اجرای آیین‌نامه مصوب هیات وزیران تن در می‌دهند؟ البته از آن طرف ماجرا یعنی از دیدگاه دستگاه‌های دولتی طرف این قانون، اگر به این موضوع نگاه کنیم، پافشاری به اجرای ماده۶۵ خود نیز یک نوع بخشی‌نگری است؛ چراکه اگر مناطق آزاد بدون توجه به تکالیف قانونی و محدودیت‌های قانونی دستگاه‌ها، خواهان تفویض اختیار باشد، مصداق بارز بخشی‌نگری در مقابل منافع عمومی است که قابل پذیرش نیست.
مورد دیگر آن‌که سازمان‌های مناطق آزاد از ظرفیت سیستماتیک و اداری لازم برای پذیرش تفویض اختیار همه دستگاه‌ها برخوردار نیستند. تصور این‌که سازمان منطقه آزاد، مسئولیت این حجم از امور را برعهده بگیرد، بسیار سنگین است. مگر اجرای این همه وظایف محوله برای سازمان امکان‌پذیر است؟! در این رابطه می‌توان به شرایط جاری در برخی از مناطق آزاد همچون اروند و چابهار و همچنین منطقه آزاد ماکو و سایر مناطق نگاه کرد که به علت توسعه محدوده، موضوع انجام خدمات شهری تا حدودی به سازمان‌های مناطق آزاد محول شده و بالاجبار حجم قابل‌توجهی از اعتبارات سازمان‌ها بدین سمت‌وسو هدایت شده است. این‌گونه موارد باعث می‌شود که اعتبارات محدود سازمان که می‌بایستی به زیرساخت‌ها تخصیص پیدا کند و منجر به توسعه گردد، به امور جاری اختصاص یابد. حال بگذریم از مصادیق دیگری که در مناطق آزاد وجود دارد و دستگاه‌های ملی هزینه‌های زیرمجموعه‌های خود در محدوده مناطق را متوجه سازمان مناطق آزاد می‌کنند و علاوه‌بر امکانات، حتی بعضا دیده شد که هزینه‌های جاری این دستگاه‌ها، از سوی سازمان‌های مناطق آزاد تامین می‌شود.

دکتر آهنگران در مورد مشکلات مناطق آزاد جدید در رابطه با ماده۶۵ هم عنوان کرده است: در یکی، دو سال اخیر با افزایش مناطق آزاد، کار نه‌تنها برای تفویض اختیار، که حتی برای هماهنگی موضوع بند(ب) ماده۲۷ قانون مناطق آزاد هم با مشکل همراه است؛ چراکه اساسا مناطق آزاد جدید که به‌زودی با تصویب و ابلاغ اساسنامه رسما کار خود را آغاز می‌کنند، از ظرفیت حداقلی حتی برای هماهنگی امورات خود هم برخوردار نیستند. فلذا فکر می‌کنم و تجربه هم موید آن است که اگر مناطق آزاد در حد همان سه منطقه و موضوع قانون برنامه اول باقی مانده بودند، می‌توانستند بحث هماهنگی و حتی استقلال بیشتر در تصمیم‌گیری‌ها را (به دلیل برخورداری آنها از حصار طبیعی و محدوده قابل کنترل) به صورت حداکثری پیگیری و اجرا نمایند. بنابراین می‌توان گفت اگر تعداد مناطق آزاد افزایش نیافته بود، دولت نه‌تنها از تسری محدودیت‌های اعمال شده در سرزمین اصلی ناشی از تحریم‌های بین‌المللی، با هدف حفظ وضعیت و کنترل بازار به مناطق آزاد خودداری می‌کرد، بلکه شاید امتیازات بیشتری را در همین چارچوب در مقابله با تحریم‌ها برای مناطق آزاد منظور می‌نمود.
امروز به غیر از چند دستگاه اجرایی که تفویض اختیار آنها به سازمان‌های مناطق آزاد مشکل خاصی ایجاد نمی‌کند، تفویض اختیار بیشتر سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها و نهادهای دولتی، بهره خاصی را متوجه سازمان‌های مناطق آزاد نخواهد کرد؛ چه بسا مسبب مشکلات، سردرگمی‌ها و از هم‌گسیختگی‌های امور هم گردد. به همین دلیل راه‌حل منطقی، بازگشت به ماده۲۷ قانون مناطق آزاد به‌ویژه گزینه(ب) این ماده است که دستگاه‌ها را موظف به هماهنگی با سازمان‌های مناطق آزاد برای تعیین مدیران کرده است. در این مورد دیگر استثنایی نیز وجود ندارد و شامل همه دستگاه‌ها خواهد شد.
در هر صورت خوشبختانه از آن جایی‌که ماده۶۵ نافی و یا جایگزین ماده۲۷ قانون مناطق آزاد نیست، لذا می‌توانیم بگوییم که منجر به لغو آن نمی‌شود. در نتیجه می‌توانیم بگوییم به‌طور طبیعی امکان استفاده از گزینه(ب) ماده۲۷ برای مناطق آزاد همچنان وجود دارد و نبایستی بیش از این، کارها را معطل صرفا اخذ تفویض اختیار کرد. به نفع عمومی مناطق آزاد است تا دستگاه‌های زیرمجموعه قوه مجریه از گزینه هماهنگی استفاده کنند. آن‌چه که تجربه به ما نشان می‌دهد، بسیاری از وزارتخانه‌ها اختیار صدور مجوز خود را می‌توانند به مناطق آزاد واگذار کنند و همین هم کفایت می‌کند که بسیاری از کندکاری‌ها و موازی‌کاری‌ها و حجم دیوان‌سالاری‌ها کاسته شود. گزینه هماهنگی مزیت دیگری هم دارد که سازمان‌های مستقر کماکان از اعتبارات دولتی و بودجه عمومی مربوط به دستگاه خود برای انجام امورات جاری‌شان می‌توانند بهره‌مند شوند و باعث تحمیل هزینه‌های بیشتر به بنیه محدود مالی سازمان‌های مناطق آزاد نشوند.
راهکار دیگر، اعمال سیستم پنجره واحد در مناطق آزاد به صورت جدی است؛ زیرا اگر پنجره واحد خدمات در مناطق آزاد تعریف شود و درگاهی برای صدور مجوزها به وجود آید، تا حدود زیادی مسائل ناهماهنگی‌ها در مناطق آزاد به حداقل می‌رسد. در این حوزه قبلا در دبیرخانه اقداماتی شده است که بایستی امروز حتما به‌روزرسانی و پیگیری گردد. این کار علاوه‌بر افزایش شفافیت در امورات اداری و ارائه مجوزها، به روند طولانی صدور مجوزها پایان می‌دهد و وحدت رویه را موجب می‌شود.
در خاتمه این یادداشت نیاز است یک‌بار دیگر بر این نکته تاکید کنم که، شاید دستگاه‌های اجرایی در راستای عمل به قانون، از موضوع هماهنگی استقبال بیشتری می‌کنند. اگر دولت اراده کند، به سهولت این موضوع برای همه دستگاه‌ها در قبال مناطق آزاد به منصه‌ظهور خواهد رسید و همین اراده و برخورد با دستگاه‌های ناهماهنگ راه را برای شکل‌گیری مدیریت یکپارچه و در پیش گرفتن وحدت رویه و در پی آن چابکی سازمانی و ثبات مقررات و رویه‌ها هموار می‌کند و نهایتا نتایج آن در ایجاد جذابیت برای سرمایه‌گذاری دیده خواهد شد.
برای دستگاه‌ها هم توجیهی برای عدم هماهنگی ناشی از مغایرت آن با قوانین بالادستی و حاکم بر آن سازمان‌ها نمی‌مانند؛ چراکه بسیاری از سازمان‌ها اعلام می‌کنند که تفویض اختیار با قوانین بالادستی سازگاری ندارد.
امیدوارم طرح این موضوعات بتواند راهگشای مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی به‌عنوان بازیگر موثر در اقتصاد ملی و سهم بیشتر در تولید ناخالص داخلی باشد. همواره گفته‌ام که از مهم‌ترین عواملی که اجازه نداد نقش مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در کشور خصوصا در میان نخبگان جایگاه ویژه‌ای پیدا کند، خلأ منابع نظری و کارهای مطالعاتی هدف‌دار است. کار این نشریه، از این جهت قابل ستودن است که با اندک امکانات در این زمینه و به‌صورت پیوسته فعال و پویاست.

دکتر فرزین حقدل، کارشناس مسائل مناطق آزاد:
لزوم اجرای کامل قانون و تفویض اختیار دستگاه‌ها به مدیران مناطق آزاد

دکتر فرزین حقدل کارشناس مناطق آزاد نیز در یادداشتی به نشریه، به تبیین سازوکارهای اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور پرداخت و بر لزوم اجرای دقیق این قانون تاکید کرد.
این کارشناس، تنها راه موفقیت مناطق را اجرای کامل قانون مدرن و پیشرفته مناطق آزاد می‌داند؛ ضمن آن‌که معتقد است دستگاه‌های اجرایی نیز باید وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های خود را بدون قید و شرط به مناطق آزاد واگذار نمایند.
حقدل همچنین برای تحقق این امر، نظارت کامل بر مناطق آزاد را پیشنهاد می‌دهد تا این مناطق با فعالیت در چارچوب قانون، موجب توسعه اقتصادی منطقه متبوع خود و سپس سرزمین اصلی شوند.
در ادامه این یادداشت را می‌خوانید:
موضوعی که در ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در سال۱۳۹۵ آورده شده است، در ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی ایران مصوب سال۱۳۷۲ نیز وجود دارد.
البته ساختار دو منطقه آزاد اولیه کیش و قشم به یکی دو سال قبل از آن برمی‌گردد؛ حدودا سال۶۹ بود که این مناطق بدون قانون مصوب، تاسیس شدند. در این مدت اعضای دولت با جلسات مکرری که با نمایندگان محترم مجلس داشته‌اند، یکی از بهترین قوانین و مقررات مناطق آزاد را مصوب کردند که قانونی خاص است. در ماده۵ این قانون آمده است که هر منطقه توسط سازمانی که به صورت شرکت با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل می‌گردد و سرمایه آن متعلق به دولت است، اداره می‌شود. این شرکت‌ها و شرکت‌های وابسته، از شمول قوانین و مقررات حاکم بر شرکت‌های دولتی و سایر مقررات عمومی دولت مستثنی هستند. این ماده قانونی کاملا ذکر کرده که مناطق آزاد از قوانین دولت و شرکت‌های دولتی کاملا مستثنی هستند؛ بنابراین قوانین دیگر دولت، نباید در این مناطق تاثیرگذار باشند. همچنین در جمله بعد هم تاکید شده که مناطق آزاد منحصرا براساس این قانون و اساسنامه‌های مربوطه اداره خواهند شد.
در ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد که الحاقی به قانون اصلی و مصوب سال۱۳۷۵ بوده، اعلام شده است که: به منظور ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های مناطق آزاد، حسب مورد با تایید وزیر ذی‌ربط به یکی از دو روش زیر عمل خواهد شد:
«دستگاه‌های اجرایی وابسته به قوه مجریه اختیارات خود در منطقه را به رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان‌های مناطق آزاد تفویض نمایند؛ یا اینکه مدیران، روسا و سرپرستان دستگاه‌های اجرایی مستقر در مناطق آزاد، به پیشنهاد رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان و با حکم بالاترین مقام دستگاه اجرایی منصوب شوند».
از ابتدا تعارض مسئولیت‌ها در مناطق آزاد وجود داشت، یعنی دستگاه‌های دولتی که از قبل در مناطق بودند، می‌خواستند اعلام حاکمیت کنند. از سوی دیگر هم مناطق آزاد براساس قانون خود می‌خواستند اعمال حاکمیت داشته باشند، به همین علت قانونگذار این ماده را پیش‌بینی کرد که یا وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی دولتی در منطقه آزاد به مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد تفویض شود، یا این‌که مدیری با هماهنگی سازمان‌های مناطق آزاد منصوب کنند، که آن مدیر کاملا با سازمان منطقه آزاد در ارتباط و همسو باشد.
اما همه این مسائل در زمانی اتفاق افتاد که مناطق آزاد حمایت صددرصدی رئیس دولت وقت، رئیس‌جمهور را داشتند. مناطق آزاد به عنوان پیشانی توسعه در کشور قرار بود فعالیت‌های اقتصادی بزرگی را انجام دهند و اثرگذاری زیادی در ساختار اقتصادی کشور داشته باشند. مقرر بود این مناطق پایلوت پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی، کریدور انتقال تکنولوژی از خارج به داخل کشور، کریدور ارتباطی اقتصاد محلی و کشور با اقتصاد جهانی و در کل مواردی باشند که اجرایشان در داخل کشور ممکن نبود تبعاتی به همراه داشته باشد. حتی طبق وعده‌ها قرار بر این بود که بعد از این اقدامات و پس از یک دوره آزمایشی، در صورتی که اهداف و برنامه‌ریزی‌های این مناطق نتیجه مثبتی در بر داشت، به کل کشور نیز تسری پیدا کند تا عملا پس مدتی، ما یک اقتصاد پویا داشته باشیم که عامل‌های محرک توسعه آن، مناطق آزاد بوده‌اند.
جانمایی و انتخاب لوکیشن مناطق آزاد براساس یک برنامه‌ریزی و مطالعه خاصی بود. هر کدام از این مناطق رویکردی خاص داشته و در یک زمینه خاص باید کاری را انجام می‌دادند. کشورهای هدف این مناطق نیز کشورهای خاصی بوده است. ممکن است کشورهای هدف دو منطقه آزاد جنوبی یا دو منطقه آزاد شمالی مشابه بوده باشد، اما در کل برنامه‌ریزی که برای اینها شده بود، هم حوزه‌های فعالیتی که مقرر بود کار کنند و هم آن ظرفیت‌هایی که می‌توانستند در آن زمینه‌ها اقدام لازم را انجام دهند تا به آن اهداف‌شان برسند، متفاوت از یکدیگر بود.
بر همین اساس هم ساختار سازمان‌های مناطق آزاد مستقل دیده شده بود؛ یعنی وظایف دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کاملا در قانون دیده شده بود و هماهنگی‌های لازم میان دستگاه‌های دولتی و سازمان‌های مناطق آزاد را برقرار می‌کرد. سازمان‌های مناطق آزاد به صورت مستقل در چارچوب قانون عمل می‌کردند و بر این اساس هر کدام از مناطق نیز ساختار و رویکرد خاص خود را داشتند که در یک منطقه‌ای دیگر ممکن بود آن موضوع ساری و جاری نبوده باشد.
در حمایت صددرصدی دولت و رئیس‌جمهور وقت از مناطق آزاد در ابتدای تشکیل این مناطق، بسیاری از دستگاه‌های دولتی و وزارتخانه‌ها حاضر نبودند اختیارات خود را به سازمان‌های مناطق آزاد واگذار کنند؛ یعنی نمی‌توانستند قبول کنند که منطقه‌ای با اینکه در حوزه جغرافیایی کشور است، حرف‌شنوی نداشته باشد و به صورت مستقل عمل کند. به همین سبب تقابل‌هایی را از همان ابتدا به‌وجود آورد که باعث شد قانون و مقررات مناطق آزاد به صورت کامل اجرایی نشود و سازمان‌های مناطق آزاد در اجرای قانون خود با مشکل مواجه شوند؛ چراکه در بسیاری از موارد در تضاد منافع و مسئولیت با دستگاه‌های اجرایی دیگر بودند.
به همین علت در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه که برای کشور تدوین شد، یک بندی به مناطق آزاد درخصوص تفویض اختیارات اختصاص پیدا کرد که دستگاه‌های دولتی باید این کار را انجام می‌دادند. این موضوع تقریبا در اکثر برنامه‌های پنج‌ساله تا برنامه پنجم تکرار شد که آن بند مخصوص مناطق آزاد درخصوص تفویض اختیار وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی در حوزه مناطق آزاد به سازمان‌های مناطق آزاد صورت گیرد. تا اینکه به تدوین قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور رسیدیم. در ماده۶۵ این قانون آمده است که: «به منظور ساماندهی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و ایفای نقش موثر آنها در تحقق اهداف سر سند چشم‌انداز بیست ساله نظام، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی و ارائه الگوی توسعه ملی در بخش‌های مختلف، مدیران سازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت بالاترین مقام منطقه محسوب می‌شوند و کلیه وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به‌استثنای نهادهای دفاعی و امنیتی به عهده آنها است». در این قانون حتی گفته نشده که باید تفویض کنند، بلکه تاکید بر این است که مسئولیت تفویض شد! حتی در تبصره(یک) این قانون آمده که: «واگذاری وظایف و اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری با موافقت ایشان صورت می‌پذیرد». در تبصره(دو) نیز آمده که: «اختیارات فرماندار در مورد مصوبات شورای اسلامی شهر و روستا در مناطق آزاد به مدیر سازمان منطقه آزاد واگذار می‌شود».
درخصوص وظایف و اختیارات شهرداری‌ها باید بگوییم که عملا درست است که طبق آن فرآیندی که روال کشور است، براساس قانون موضوعه کشور یکسری ادارات و دستگاه‌های دولتی یا دستگاه‌های عمومی غیردولتی فعالیت می‌کنند و براساس قانون خود، وظایفشان را انجام می‌دهند؛ اما از زمانی که آن محدوده و منطقه تبدیل به منطقه آزاد می‌شود، از آن تاریخ به بعد، قانون و مقررات مقررات مناطق آزاد اجرایی خواهد شد و دیگر قوانین داخل کشوری ساری و جاری نخواهد بود. این مسئله درخصوص شهرداری‌ها هم صادق است. در کیش با توجه به این‌که از همان ابتدا همه وظایف در اختیار سازمان منطقه آزاد بود، این موضوع اجرایی شده است. در منطقه‌ای همچون قشم یکی از مهم‌ترین تقابل‌ها و دوحاکمیتی‌ها، همین موضوع شهرداری و حوزه معاونت فنی و زیربنایی و عمرانی سازمان منطقه آزاد بوده است؛ یعنی بحث شده که چون شهرداری قشم چندین سال پیش و قبل از وجود منطقه آزاد حضور داشته است، پس اکنون هم باید اعمال حاکمیت کند، در صورتی که قانون این موضوع را مشخص کرده و بارها و بارها در اختلافاتی که بین منطقه آزاد و شهرداری پیش آمده، رای به نفع منطقه آزاد صادر شده است؛ ولی باتوجه به تغییر تحولات مدیریتی و و تعویض مکرر مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد و با روی کار مدیران عامل جدید، این زخم دوباره سر باز کرده است. گهگاه به یک توافق و تفاهمی می‌رسند و گاهی هم وارد دعوا و درگیری و تقابل می‌شوند. در دوره‌های مختلف هیچ‌وقت تعیین تکلیف قطعی نداشتیم و همیشه یا درحال دعوا بودند یا درحال یک توافق نیم‌بندی که خیلی راحت این توافق براساس یکسری تضاد منافع از بین می‌رفت. در این خصوص هم باز قانون و مقررات به اندازه کافی داریم. مخصوصا در مناطقی که از ابتدا شهرداری‌ها در آنجا مشغول به‌کار بودند و سپس این محدوده به حوزه عمل مناطق آزاد افزوده شده است. البته به‌صورت کلی مخالف این هستم که محدوده‌ای که زندگی در آن جریان دارد و شهرداری فعالیت می‌کند، تبدیل به منطقه آزاد شود. در ایران به علت این‌که دولت مرکزی از ابتدا هزینه‌های لازم را برای ایجاد زیرساخت‌های مناطق آزاد انجام نپرداخته و عملا از روزی هم که آن محدوده منطقه آزاد شده، کلیه بودجه‌های دولتی را هم قطع کرده است، بنابراین سازمان‌های مناطق آزاد ترجیح دادند در نقاطی تشکیل شوند که یک ساختار و زیرساخت را از قبل داشته است. ولی به هرحال طبق قوانین و مقررات، زمانی که تبدیل به محدوده منطقه آزاد شود، از آن تاریخ به بعد قوانین و مقررات مناطق آزاد بر آنجا حاکم خواهد بود.
حال با نیم‌نگاهی به این قوانین و مقررات باید بگوییم که ما به اندازه کافی قوانین موضوع خاص مناطق آزاد داریم. در قانون تاکید شده که مناطق آزاد منحصرا براساس قانون خود اداره می‌شوند و براساس ماده۶۵ دستگاه اجرایی وظایف خود را تفویض کرده‌اند و دیگر اصلا قابل بحث نیست.
از سوی دیگر هم تک‌تک اعضاء این مملکت ملزم به رعایت این قانون هستند؛ چراکه قانون مصوب مجلس است.
اواخر سال۱۳۹۱ مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را ابلاغ کردند و ایشان هم تاکید بسیار زیادی را بر روی مناطق آزاد و نقش این مناطق در تحقق اقتصاد مقاومتی داشته‌اند. در بند۱۱ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغ کردند که: «توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید و صادرات کالا و خدمات و تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج باید صورت گیرد». وقتی همه این موارد را کنار هم می‌گذاریم، درمی‌یابیم که از رأس نظام، نظر خاصی بر مناطق آزاد دارند؛ در نتیجه این مناطق باید براساس قانون خودشان اداره شوند تا براساس این قانون بتوانند جوابگوی وظایف و اختیارات و مسئولیت‌هایی که برعهده آنان گذاشته شده، باشند و بتوانند این اقدامات لازم را انجام دهند.
طی سال‌های اخیر، حمایتی از سوی دولت‌ها از مناطق آزاد نبود. حمایت‌ها کم‌تر و کم‌تر شد و مناطق آزاد محدودتر شده‌اند تا رسیده به امروز که مناطق آزاد بسیار ضعیف شدند که قدرت انجام هیچ کاری را ندارند. تقریبا از هر جایی قوانین و مقررات مصوب مجلس مناطق آزاد با بخشنامه‌های خلق‌الساعه و دستورالعمل‌های سایر دستگاه‌های دولتی نقض می‌شود. از آن طرف هم هیات دولت تقریبا چندین سال است که هر قانونی را مصوب می‌کند و به وزارتخانه‌های مختلف ابلاغ می‌کند، در آخر نام مناطق آزاد را هم می‌آورد؛ یعنی توجه به این نمی‌کنند که این مناطق از قوانین و مقررات دولت مستثنی هستند و صرفا براساس قانون خودشان اداره می‌شوند. درواقع هیات دولت هر قانونی که مصوب می‌کند مناطق آزاد را هم شامل می‌کند و متاسفانه به سبب نگاه بدی که نسبت به مناطق آزاد وجود دارد، مجلس نیز در صدد محدود کردن مناطق و و شاید نابودی مناطق آزاد است. با این اقداماتی که در این مدت انجام شده، عملا مناطق آزاد، مناطقی بدون حوزه عمل و بدون هیچ حمایتی از سرمایه‌گذاران شدند.
طی سنوات اخیر هجمه‌ها بر علیه مناطق آزاد بسیار بیشتر شده و مسئولین سعی می‌کنند تقریبا اکثر مشکلات کشور را به گردن مناطق آزاد بیندازند. هر اتفاقی که درخصوص قاچاق گسترده در کشور یا بحث‌های فرار مالیاتی و مسائل دیگر صورت می‌گیرد، در نهایت به نحوی به مناطق آزاد ربط می‌دهند؛ در صورتی که این مناطق خارج از مرزهای گمرکی کشور است و اصلا قاچاق ربطی به آنها ندارد. خروجی مناطق آزاد به سوی سرزمین اصلی با مسئولیت گمرک جمهوری اسلامی و مرزبانی نیروی انتظامی است و آنجا باید کنترل شود. در مناطق آزاد رسما قاچاق معنی ندارد، به غیر از موارد خاص و خلاف همچون اسلحه و مواد مخدر و...؛ بحث مالیات هم که مناطق آزاد طبق قانون مالیات‌های مستقیم به مدت ۲۰سال معاف هستند. در گذشته بیشترین تقابل سازمان‌های مناطق آزاد با خود دولت بود، علی‌رغم این که بخشی از دولت بودند؛ اما اکنون متاسفانه قوه مقننه هم اضافه شده است.
درحال حاضر با توجه به مصوبه اخیر و اهتمام برای قرار دادن دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ذیل وزارت اقتصاد، عملا سطح مناطق آزاد افت کرد. پیش‌تر دبیر شورایعالی مناطق آزاد در حد معاون رئیس‌جمهور می‌توانست فعالیت کند و مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد هم در حد وزرا می‌توانستند اعمال حاکمیت کنند؛ اما حالا با تحولات اخیر، عملا حد و جایگاه مناطق آزاد بسیار پایین آمده و در حد یک اداره زیرمجموعه وزارت اقتصاد شده است. اکنون دبیرخانه شورایعالی با حفظ استقلال سازمان‌های مناطق آزاد ذیل وزارت اقتصاد قرار گرفته است. حال سوالی که مطرح می‌شود این است که در همه سال‌هایی که مناطق آزاد مستقیما زیرنظر نهاد ریاست جمهوری بودند و جایگاه دبیر شورایعالی و روسای مناطق آزاد بالا بود، دستگاه‌های دولتی و وزارتخانه‌ها حاضر نشدند، وظایف خود را به یک سازمان مستقل زیرمجموعه رئیس‌جمهور واگذار کنند؛ اکنون که دبیرخانه شورایعالی تبدیل به یک اداره کل زیرمجموعه وزارت اقتصاد شده است، آیا گمان می‌کنید که سایر وزارتخانه‌ها حاضر هستند وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های خود را در آن حوزه، به زیرمجموعه یک وزارت هم‌عرض خود واگذار کنند؟ مسلما این اتفاق نخواهد افتاد و حتی اگر دستوری هم باشد، بی‌تردید سعی می‌کنند که اجرای آن را به تعویق بیندازند.
و سوال مهم دیگر در این سال‌ها این است که آیا تا به حال سازمان بازرسی نسبت به کسانی که قانون مناطق آزاد را به صورت درست انجام نداده‌اند، ورود کرده است؟ شاید اگر برای اجرای ماده۶۵ که قانون مشخص است و همه ملزم به اجرای آن هستند و بسیاری از مواردی دیگر، سازمان بازرسی کل کشور ورود می‌کرد، خیلی از مسائل مشخص می‌شد و شاید حتی از کانال قوه مقننه و قوه قضاییه می‌شد بیشتر فشار آورد که چرا قانون مجلس اجرا نمی‌شود و هم اینکه سازمان بازرسی کل کشور از جانب قوه قضاییه کسانی را که قانون اجرا نمی‌کنند، مورد بازخواست قرار می‌داد.
اگر می‌خواهیم یک منطقه آزاد واقعی و خوب براساس استانداردهای مناطق آزاد دنیا داشته باشیم، باید بدانیم که این مناطق یکسری تعاریف بین‌المللی دارند. ما نمی‌توانیم تعاریف بین‌المللی و تست شده را عوض کنیم و چیز دیگری از آن دربیاریم و همان اسم را روی آن بگذاریم. اگر می‌خواهیم منطقه آزاد داشته باشیم، باید یکسری موارد و چک‌لیست را بپذیریم. این موضوعات حتما باید لحاظ شود تا ما یک چیزی را به عنوان استاندارد بین‌المللی مناطق آزاد داشته باشیم. اکنون در شرایط فعلی با محدودیت‌ها و مواردی که در مناطق آزاد به وجود آمده، عملا مزیت‌های بسیاری از نقاط داخل کشور ازجمله شهرک‌های صنعتی نقاط محروم، مشخصا بیشتر از مناطق آزاد است. اما در مناطق هم قانون مناطق آزاد باید اجرایی شود و هم قانون سرزمین اصلی و بخشنامه خلق‌الساعه که در تضاد مستقیم با مناطق است، همچون گمرک جمهوری اسلامی و سازمان امور مالیاتی و...؛ ما شاهد هستیم که سرمایه‌گذارانی که سال‌ها در مناطق آزاد فعالیت می‌کردند، کم‌کم از این مناطق می‌روند و جذب کشورهای همسایه می‌شوند.
تنها راه موفقیت مناطق آزاد این است که اجازه دهند قانون مدرن و پیشرفته آن به صورت کامل اجرایی شود. دوم آن‌که دستگاه‌های اجرایی نیز وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های خود را بدون قید و شرط به مناطق واگذار کنند. در این خصوص می‌توان نظارت‌ها بر مناطق آزاد را نیز صدبرابر کرد که خدای ناکرده مشکلی یا کار خلافی در آنجا انجام نشود. این تنها راه موفقیت مناطق آزاد و به تبع آن کمک به اقتصاد کشور است.
بی‌شک ما مترقی‌ترین قوانین مناطق آزاد را در دنیا داریم، اما هیچ‌گاه به این قانون اجازه داده نشده که اجرایی شود. تاکنون صرفا ۲۰ الی ۳۰درصد این قانون فرصت اجرایی شدن داشته است. بنابراین اگر نمایندگان محترم مجلس یا اعضاء محترم دولت اصرار به اصلاح، تصحیح و محدود کردن این قانون دارند، به این نکته توجه داشته باشند که قانونی که به صورت کامل اجرایی نشده، دلیلی نداره که مورد مذمت قرار دهیم که این قانون خوب نیست. ابتدا اجازه دهیم که در یک مدت محدود یک یا دوساله به‌صورت کامل اجرایی شود، چنانچه پس از دوره آزمایشی دیده شد که این مناطق نتوانستند به اهداف‌شان برسند، آن موقع قانون را تغییر دهیم.

محسن پوراحمدی، مدیر امور حقوقی و تقنین دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی:
حکم قانون، برخوردار از حکم شرعی است و باید اجرایی شود

و اما، محسن پوراحمدی مدیرامور حقوقی و تقنین دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد ویژه اقتصادی در یادداشتی به نشریه، به سازوکار اجرایی ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور پرداخت.
وی تاکید کرد: حکم قانون، برخوردار از حکم شرعی است و این دلیل نمی‌شود که چون به زعم کسی خوش نیاید، پس قانون اجرا نشود. بلکه دولتمردان مجری اجرای قانون هستند، ولو اینکه خودشان قبول نداشته باشند.
در ادامه این یادداشت را می‌خوانید:
ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد را با بالاترین مقام اجرایی در منطقه معرفی نموده است. درواقع اختیارات، مسئولیت و وظایف دستگاه اجرایی که در منطقه به هر نحوی حضور دارند (چه فیزیکی و چه غیرفیزیکی در منطقه نقش دارند) را از وزیر یا مقام مجاز از سوی وی، به عنوان بالاترین مقام مسئول اجرایی آن دستگاه منتزع و به مدیرعامل سازمان (نه سازمان منطقه) واگذار نموده است.
اینکه این اختیارات را قانون به سازمان منطقه واگذار نکرده، به این معنی است که واحدهای مستقر در منطقه نباید در سازمان منطقه ادغام شوند و اداره زیرمجموعه دستگاه اجرایی در منطقه با همان ساختار و وظایف حاکمیتی به ارائه خدمات خود بپردازند و فقط در مقررات مغایر با قانون مناطق آزاد، امور مربوطه را به سازمان منطقه واگذار می‌کنند و در سایر موارد کماکان مجری مقررات، دستگاه مستقر در منطقه بوده و خواهد بود.
نکته حائز اهمیت و موردتوجه و محل اختلاف در این موضوع این است که باتوجه به اینکه مدیرعامل سازمان منطقه مسئول اجرای قانون دستگاه مربوطه در منطقه محسوب شده است، اما اجرای مقررات و ضوابط دستگاه مربوطه تحت مدیریت مدیرعامل منطقه قرار خواهد گرفت تا اختیار لازم برای اجرای مقررات داشته باشد. دستگاه‌ها باید در انتخاب مدیر واحد مستقر با نظر کامل مدیرعامل انتخاب شود و دستگاه غیرمستقر نیز بدون واسطه از طریق مدیرعامل سازمان منطقه اقدام به اجرای ضوابط و مقررات نمایند.
اما متاسفانه بعضی دستگاه‌ها از قانون عدول کرده و تفسیر مضیق به نفع دستگاه خود می‌نمایند؛ درواقع اقداماتشان را حاکمیتی تلقی و به عدم انتقال حاکمیت بدون توجه به بیان قانونگذار اصرار دارند و بدون توجه به قوانین و مقررات مناطق آزاد، در حوزه مناطق دخالت نموده و متاسفانه مناطق را با چاش جدی در ارائه خدمات به فعالین اقتصادی مواجه می‌نمایند؛ درحالی که باید عرض کنم اولا قرار نیست حاکمیت را واگذار کنند، حاکمیت خود را دارند، بلکه قانونگذار اعمال حاکمیت آن دستگاه را از طریق مدیرعامل سازمان منطقه در نظر گرفته است؛ ثانیا چطور می‌شود که هیات مدیره و مدیرعامل سازمان مناطق که توسط هیات وزیران انتخاب و مدیرعامل آن به حکم رئیس‌جمهور منصوب و براساس قانون بالادستی هم به عنوان بالاترین مقام اجرایی کشور تعیین می‌شود، صلاحیت اعمال مقررات حاکمیتی دستگاه اجرایی مستقر در منطقه را نداشته باشد، ولیکن مدیر واحد مستقر در آن منطقه که به حکم مدیرکل استان در منطقه منصوب شده، صلاحیت اعمال مقررات حاکمیت دولت را دارد؟! به نظر بنده این طور نباید باشد که حکم قانون که برخوردار از حکم شرعی است، به زعم کسی خوش نیاید و اجرا نکند؟! بلکه دولتمردان مجری اجرای قانون هستند، ولو اینکه خودشان قبول نداشته باشند. ثالثا تقسیم اختیارات واگذار شده به حاکمیتی و غیرحاکمیتی از سوی برخی دستگاه‌های اجرایی و تاکید بر عدم شمول حکم بند بر وظایف حاکمیتی به نوعی اجتهاد در مقابل نص بوده و هیچ منشا حقوقی و قانونی ندارد.
در اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور بعضی رفتارهای سلیقه‌ای وجود دارد؛ برخی دستگاها در بعضی موارد تفویض اختیار می‌نمایند و یا در هیچ یک از موارد اختیارات واگذار ننموده‌اند و یا بعضی موارد درخصوص تامین هزینه و بودجه اداره دستگاه به ماده۶۵ استناد می‌کنند و بسیاری از موارد که در تقابل با نص صریح قانون یاد شده، اجتهاد می‌کنند؛ درحالی که بحث بند(الف) درباره واگذاری اختیارات است و نه تفویض اختیار.
قانونگذار در ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور براساس حکمتی، سه مولفه اصلی را مدنظر داشته است:
۱) از دستگاه‌های اجرایی مستقر در منطقه خواسته در امورات منطقه دخالت نداشته و قوانین و مقررات مناطق را به رسمیت شناخته و اعتقاد داشته قوانین مناطق نباید مورد خدشه واقع شود.
۲) مدیرعامل سازمان منطقه آزاد نباید اجازه دهد قوانین حاکمیتی دستگاه‌های اجرایی و مواردی که با قانون مناطق تعارض ندارد، مورد جرح و تعدیل و تعرض قرار گیرد و در مقابل دستگاه‌های نظارتی همچون بالاترین مقام دستگاه اجرایی پاسخگویی اجرای مقررات دستگاه مربوطه در محدوده منطقه می‌باشد.
۳) تسهیل‌گری و جلوگیری از موازی‌کاری و استفاده بهینه از ظرفیت‌های دستگاه‌های اجرای در تحقق اهداف سازمان منطقه آزاد مورد اهتمام ویژه قرار گرفته است.

یادداشت

بخشی‌نگری، به جای نگاه ملی به جایگاه اقتصادی مناطق آزاد

یادداشت:
سیدحسین سعادتی
فعال اقتصادی در منطقه آزاد اروند

مناطق آزاد تجاری-صنعتی با هدف الگوسازی اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری به‌ویژه سرمایه خارجی، کاهش قوانین و مقررات دست و پاگیر و ایجاد سرعت و چابکی برای فعالیت‌های اقتصادی و ایجاد ارتباطات و برقراری پل‌های تجاری مابین مناطق آزاد دنیا با یکدیگر تاسیس شده‌اند.

همچنین هر کشور با توجه به الگوها و روش‌های اقتصادی خود، اهداف مختلفی را در شرح وظایف و قوانین مناطق آزاد خود گنجانده‌اند و یا از اهداف عمومی مناطق حذف کرده‌اند. جمهوری اسلامی ایران نیز از حدود ۳۰سال پیش و با تاسیس اولین منطقه آزاد، در پی دسترسی به اهداف فوق‌الذکر بوده است.

سوال مهم اینجاست که آیا مناطق آزاد ایران در دسترسی به اهداف تعیین شده موفق بوده است؟ در نگاهی اجمالی به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های داخلی و دانش و تجربه اقتصادی چه در دولت‌ها و چه در بخش خصوصی و همچنین وضعیت جغرافیایی ایران در ایجاد ارتباط مابین شرق و غرب و شمال و جنوب عالم، به این نتیجه می‌رسیم که علی‌رغم برخورداری از ویژگی‌های مثبت فراوان، متاسفانه نتایج حاصله دور از انتظار و بسیار ضعیف بوده و بعضا پس‌رفت‌های فراوانی نیز نسبت به گذشته این مناطق مشاهده می‌گردد.

مهم‌ترین چالش در مناطق آزاد ایران، بخشی‌نگری و سیاست‌ورزی به جای نگاه ملی و تعیین جایگاه اقتصادی مناطق آزاد برای کشور بوده است.

جریان‌های سیاسی با روی کارآمدن، ویژگی‌های مناطق را در بوق و کرنا کرده و جریان سیاسی مغلوب نیز در مذمت مناطق آزاد و چوب لای چرخ گذاشتن فعالیت‌های اقتصادی، از هیچ تلاشی فروگذاری نکرده‌اند. نگاه ملی و توسعه پایدار در ایجاد مناطق و مدیریت آنها و همچنین در نقد و بررسی عملکرد مناطق به طور کامل دخیل نبوده و متاسفانه عدم ثبات مدیریتی و برنامه‌ای، هدفگذاری اقتصادی مناطق آزاد را با تزلزل و عدم اطمینان برای سرمایه‌گذاری و ثبات اقتصادی و پایداری قوانین و مقررات مواجه نموده است.

امتیازها و مشوق‌های مستتر در قانون چگونگی اداره مناطق آزاد مرتبا از سوی دستگاه‌های دولتی مورد دست‌اندازی قرار گرفته‌اند و جالب اینکه این اقدامات فراقانونی توسط دستگاه‌های دولتی تحت مدیریت اعضای شورای‌عالی مناطق آزاد انجام می‌شود. این نقض قوانین بارها و دفعات گفته شده و تکرار آنها دردی را دوا نمی‌کند. برای ارتقای کیفیت فعالیت در مناطق آزاد، علی‌رغم مصوبات صریح مجلس شورای اسلامی، یا شرح وظایف مندرج در متون اقتصاد مقاومتی، اراده عملی برای تحقق آنها دیده نمی‌شود.

اگر حاکمیت کشور، اعم از دولت و مجلس و دستگاه قضایی اراده‌ای برای این امر داشته باشند، در یک هماهنگی عملی، اجازه نمی‌دهند به هر دلیل و بهانه جابه‌جایی‌های مکرر در سطوح مختلف مدیریتی اعم از دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، مدیران عامل و اعضای هیات مدیره و معاونین و مدیران مناطق اتفاق بیفتد. قطعا برنامه‌ریزی درست و اصولی، نیازمند ثبات مدیریتی برای تحقق برنامه می‌باشد.

به‌نظر اینجانب شرایط فعلی حاکمیتی و همسویی و همگرایی دستگاه‌های نظارتی، قانونگذاری و اجرایی، می‌تواند فرصت گرانبهایی برای بازگشت اعتماد ملی و عمومی برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی مناطق آزاد ایران باشد.

قانون فعلی چگونگی اداره مناطق آزاد، قانون خوبی است و بازنگری در آن ضرورتی ندارد. مهم‌ترین ضرورت درحال حاضر، برنامه‌ریزی میان‌مدت و بلندمدت برای بهبود کیفیت فعالیت در مناطق آزاد است که با توجه به توانمندی‌ها و ظرفیت‌های علمی و عملی و پایبندی‌های ثابت شده دکتر حجت‌الله عبدالملکی مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به اصول و روش‌های مدیریت علمی و جهادی، به آسانی قابل دسترسی می‌باشد. در همین ارتباط چند نکته را یادآوری می‌نماییم:

۱) گروهی متخصص از فعالین اقتصادی و مدیران کارآزموده مناطق دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره از سوی دستگاه‌های مختلف اجرایی و نظارتی را مورد بررسی قرار داده و کلیه ابلاغیه‌های مغایر با قانون مناطق آزاد لغو شود.

۲) برای اجزای مختلف قانون که آیین‌نامه‌های اجرایی آنها شفاف نبوده و موجب استنباط‌های شخصی مجریان حکومتی در انجام وظایف خود می‌شود، شفاف‌سازی و آیین‌نامه‌های دقیق و درست و غیرقابل تفسیر تدوین گردد.

۳) جنگ اقتصادی آمریکا علیه مردم شریف ایران، آزمون خوبی برای کارآمدی و چابکی مناطق آزاد در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصادی کشور بود. لازم است ماموریت‌های جدید و استراتژیک برای مناطق آزاد تعریف و در صورت نیاز به تصویب قانون، به مجلس شورای اسلامی ارائه شود.

۴) دولت برای ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز مناطق وظیفه‌مند شود؛ به‌گونه‌ای که مناطق آزاد مجبور نباشند برای تامین هزینه‌های خود به روش‌های مختلف درآمدی روی بیاورند که در نهایت هزینه تمام‌شده فعالیت اقتصادی به قدری افزایش یابد که سرمایه‌گذار عطای حضور در مناطق آزاد را به لقایش ببخشد.

۵) جایگاه بخش خصوصی و دانش و تجربه آنها مورد احترام بیشتر قرار گرفته و برای پیشبرد امور به بخش خصوصی اعتماد شود. ایجاد پارلمان بخش خصوصی همانند اتاق بازرگانی و عضویت نمایندگان بخش خصوصی هر منطقه در هیات مدیره مناطق آزاد بسیار ضروری می‌باشد.

۶) ایجاد شورای راهبردی برنامه‌ریزی برای مناطق آزاد ضروری است. نمایندگان بخش خصوصی و مدیران مناطق آزاد و نمایندگان دستگاه‌های قانونگذاری و نظارتی در این شورا می‌بایست حضور داشته باشند و برنامه‌های سه ساله، ده ساله و بیست ساله برای مناطق آزاد تدوین نمایند.

۷) ارتقای جایگاه دبیر شورایعالی از مشاورت رئیس‌جمهور به معاونت رئیس‌جمهور بسیار ضروری است. مناطق آزاد مانند قایقی در امواج متلاطم تصمیمات خلق‌الساعه دستگاه‌های دولتی سرگردان بوده و توان دفاع از خود را ندارند. پارادوکس چندگانگی اخذ مالیات و معافیت مالیاتی، اخذ حقوق و عوارض گمرکی و کاهش تشریفات گمرکی و انقباض و انبساط تصمیمات اقتصادی در وزارت امور اقتصادی و دارایی و حاکمیت وزارت اقتصاد به مناطق آزاد، یکی دیگر از تناقضات آشکار برای بهبود توانمندی‌های اجرایی مناطق آزاد است که برای آن باید به سرعت اقدام عملی کرد. دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی همچون گذشته در زیرمجموعه ریاست جمهوری و به‌عنوان معاون رئیس‌جمهور قرار گیرد.

۸) بانک‌ها از رفتارهای سلیقه‌ای برای تودیع وثایق ملکی در مناطق آزاد پرهیز نمایند و برای رونق و چابکی تولید و صادرات، نرخ سود تسهیلات را کاهش داده و بسته‌های تشویقی برای فعالین اقتصادی تعریف نمایند.

۹) بانک مرکزی به قانون سرمایه‌گذاری خارجی و نقل و انتقال ارز در مناطق آزاد احترام گذاشته و نرخ ارز حاصل از صادرات را مطابق نرخ بازار برای فعالین اقتصادی درنظر بگیرند. این موضوع نیاز شدید صادرکنندگان همه نقاط کشور می‌باشد.

۱۰) انتظار فعالین اقتصادی از آقای دکتر حجت‌الله عبدالملکی نهراسیدن از تصمیمات انقلابی و جهادی برای اداره مناطق آزاد است. دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی باید از اقدامات اجرایی خارج گردیده و به سمت برنامه‌ریزی و نظارت بر چگونگی اجرای برنامه‌ها هدایت شود. سازمان‌های مناطق آزاد به دلیل حضور نیروهای فراوان، به شدت دچار بازده نزولی شده و می‌بایست کوچکتر شوند. بسیاری از امور در سازمان‌های مناطق آزاد انجام می‌شود که می‌تواند به‌دست بخش خصوصی با بهترین راندمان و کیفیت انجام شده و از نیروهای مازاد جهت ایجاد تشکل‌های اجرایی و مدیریتی خصوصی برای انجام این امور بهره گرفت.

واکاوی ظرفیت‌های مناطق آزاد و ویژه جهت دستیابی به افزایش تولید در کشور:

اتخاذ نگاهی نو به مناطق آزاد در جهت توسعه تولیدات صادرات‌محور

گزارش:
فریبا شیخی

مناطق آزاد از ظرفیت‌های استراتژیک اقتصاد کشور هستند که می‌توانند تاثیر بسزایی در دوران تحریم و شرایط سخت اقتصادی داشته باشند؛ مناطقی که با ایجاد بسترهای زیرساختی کلان و نیز تعامل نسبی با کشورهای همجوار می‌توانند به مانند یک موتور محرک در مسیر کاهش تاثیر تحریم‌ها بر بدنه اقتصاد میهن، نقشی سازنده داشته باشند.

بی‌شک افزایش تولید و به تبع آن گسترش تولیدات صادرات‌محور، یکی از مهم‌ترین پیشرانه‌های توسعه مناطق آزاد است که نیاز به توجه و عظم ملی در رسیدن به این هدف دارد. همچنین مبادلات تجاری و مشارکت از طریق تولید محصولات تحت لیسانس خارجی و جلب برندها و کمپین‌های خارجی برای تولید و سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، با بازنگری در فعالیت‌های گذشته این مناطق، مستلزم نگاهی نوین در تحقق توسعه تولید است.

به نظر می‌رسد مناطق آزاد باید منابع جدید درآمدی خود را از طریق تعریف ساز و کارهای جدید با کشورهای پیرامونی پیگیری کرده و تمهیدات لازم را برای گفت‌وگو با روسای مناطق آزاد کشورهای همجوار ایران حسب محدوده‌های مساحتی خود دنبال کنند.

توسعه تولیدات صادرات‌محور با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی

آنچه بیش از پیش باید موردتوجه قرار گیرد، استفاده از امکانات بالقوه برای هدایت فعالان اقتصادی کشورهای پیرامونی جهت سرمایه‌گذاری مستقیم یا از طریق مشارکت با سرمایه‌گذاران داخلی در شرایط کنونی است. به عبارت دیگر، اگر پیش‌تر، مجوزهای واردات و اخذ عوارض کالا، عاملی برای توسعه تجارت مناطق آزاد بشمار می‌رفت، اکنون واردات به این مناطق، به ضد خود تبدیل شده و تاکید بیش از اندازه بر آن، از اعتبار مناطق آزاد خواهد کاست.

درحال حاضر تولید کالای ساخته شده وارداتی برای مجتمع‌های تجاری در مناطق آزاد باید از طریق مشارکت کشورهای سازنده با تولید در مناطق آزاد صورت گیرد. این موضوع یکی از برنامه‌های کلیدی است که در دولت سیزدهم باید در مناطق آزاد دنبال شود تا هم با تولید کالای خارجی در مناطق آزاد، نیاز واحدهای تجاری مجتمع‌های تجاری و اداری تامین گردد و هم نیاز ملزومات صنعت گردشگری در مناطق آزاد برای جلب رضایت مسافران جبران شود؛ ضمن آنکه با رونق تولید، صادرات نیز به کشورهای همسایه گسترش پیدا می‌کند.

تدوین بسته‌های سیاستی و حمایتی در مناطق آزاد برای رونق بخشیدن به تولید، مستلزم کمک به کارآفرینی و بهبود فضای کسب و کار از الزامات نگاه نو در سال جدید به شمار می‌رود. در این خصوص، باید کمیته فرامنطقه‌ای بهبود فضای کسب و کار تشکیل گردد.

افزایش صادرات به بازارهای منطقه‌ای با بهره‌گیری از فرصت مناطق آزاد

نکته حائز اهمیت دیگر، استفاده از شرایط اقتصادی کشورهای همسایه با هدف بسط تولید و افزایش صادرات است؛ ازجمله این موارد می‌توان به اهمیت ایجاد منطقه آزاد تجاری میان ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا اشاره کرد که می‌تواند فقدان سرمایه‌گذاران اروپایی را در مناطق آزاد ایران جبران کند.

در مجمع اقتصادی اوراسیا پنج کشور روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، بلاروس و ارمنستان عضویت دارند و مهم‌ترین هدف آنها، آزادسازی و تسهیل تجارت کالا بین کشورهای عضو و حذف موانع تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای است. همکاری‌های مالی، اقتصادی، گردشگری، انرژی و آموزشی از فعالیت‌های غالب در مجمع اوراسیاست که با سازوکارهای مناسب می‌تواند به اهداف توسعه فعالیت‌های اقتصادی و تجاری متقابل مناطق آزاد کمک شایانی کند.

همچنین، ایران به تازگی به اعضای دائم سازمان همکاری شانگهای پیوست که این پیمان به عنوان یکی از سازمان‌های بزرگ منطقه‌ای جهان می‌تواند زمینه‌ساز گسترش روابط سیاسی کشورمان هم باشد.

از سوی دیگر حضور ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای که یک سازمان امنیتی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است می‌تواند کمک بسیار مطلوبی به منطقه‌گرایی ایران با عنایت به مشخصات جغرافیایی، ژئوپلیتیکی، اقتصادی و فرهنگی کشورمان داشته باشد و موقعیت ایران را در منطقه و جهان به‌گونه‌ای قرار دهد که تحریم‌های سیاسی و اقتصادی را بی‌اثر نماید.

بی‌تردید ایران برای کشورهای عضو سازمان شانگهای دارای اهمیت اقتصادی، سیاسی و ژئوپلیتیکی است. ایران دروازه دسترسی کشورهای عضو این سازمان به سمت بازارهای غرب آسیاست و البته که ژئوپلیتیک امن و به صرفه دارد که می‌تواند محصولات و تولیدات کشورهای عضو این سازمان را به سمت اروپا و غرب آسیا برساند.

تولید علم، ثروت و اشتغال‌زایی با تکیه بر دانش داخلی

ساماندهی واردات و صادرات، افزایش مشارکت مردمی و تکیه بر بخش خصوصی، موجب رونق تولید، اشتغال‌زایی و بهبود معیشت مردم می‌شود. همچنین کمبود درآمد دولت، کاهش فروش نفت و وقوع حوادث غیرمترقبه در کشور، چالش‌هایی را در زمینه اقتصادی ایجاد کرده که رفع آن به توسعه تولید وابسته است.

دشمنان و بدخواهان نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران همواره در طول تاریخ شدیدترین تحریم‌ها را بر کشور تحمیل کردند، اما ایران نشان داده هرگاه در تنگنا قرار گرفته، با تلاش مضاعف و تکیه بر دانش داخلی، به توسعه، رونق و تولید علم، ثروت و اشتغال‌زایی برای جوانان دست یافته است.

براساس تجربه، تکیه بر داشته‌های بومی موجب پیشرفت کشور شده و هر زمان چشم امید به بیرون از کشور دوخته شود، چالش‌های امنیتی، سیاسی و اقتصادی بیشتر می‌شود؛ امید است در شرایط کنونی، با تکیه بر ظرفیت مردمی و بخش اقتصادی، کشور به شکوفایی برسد. برای تحقق این مهم، مسئولان دستگاه‌های اجرایی باید با پرهیز از بخشی‌نگری و داشتن نگاه جامع، تسهیل‌کننده و بازوی بخش خصوصی به منظور جهش تولید باشند.

توسعه تولید؛ راهکاری بی‌بدیل برای مقابله با تحریم‌ها

بی‌شک برای مقابله با تحریم‌های دامنه‌دار بین‌المللی علیه ایران، هیچ ابزار و سلاحی به اندازه توسعه تولید نمی‌تواند کشور را در برابر بحران‌ها بیمه کند و جهش تولید موتور محرک پیشرفت کشور و توسعه اقتصادی است که استقلال سیاسی را نیز می‌تواند تحت‌تاثیر خود قرار دهد.

تحریم‌های بین‌المللی، اقتصاد کشور را هدف گرفته است و برای جلوگیری از آثار منفی بر اقتصاد باید از تولید داخلی حمایت کرد. تحریم‌های بین‌المللی مانند تیغ دولبه عمل می‌کند؛ از سویی می‌تواند شرایط را برای افزایش توان تولید داخلی مناسب کند و از طرفی در صورت عدم توجه به ظرفیت‌های داخلی، به استقلال سیاسی کشور خدشه وارد می‌شود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی با آگاهی کامل از وضع موجود، «تولید، دانش‌بنیان، اشتغال‌آفرین» را به عنوان شعار سال۱۴۰۱ اعلام فرمودند؛ بنابراین مسئولان و مدیران کشور باید اهتمام خاصی به این مسئله داشته باشند و در جهت رسیدن به توسعه و شکوفایی تولید بالاخص تولیدات دانش‌پایه تلاش نمایند.

گام اول در رسیدن به جهش تولید، باور پتانسیل و ظرفیت‌های داخلی است که می‌تواند منجر به شکوفایی استعدادهای داخلی شود؛ امری که تحقق آن، کشور را در مقابل محدودیت‌های خارجی بیمه می‌کند. نیروی انسانی متخصص، نقطه قوت اقتصاد کشور است که باید ضمن بها دادن به آن، زمینه فعالیت آنها در چرخه اقتصادی فراهم شود.

همچنین واردات کالاهای مشابه داخلی، تولیدکنندگان را برای افزایش تولید و سرمایه‌گذاری دلسرد می‌کند. دولت باید با ممنوعیت واردات کالاهایی که در داخل تولید می‌شود، عرصه را برای رقابت تولیدکنندگان ایرانی فراهم کند تا ضمن جلوگیری از خروج ارز از کشور، تولید داخلی جهش پیدا کند.

مهم‌ترین مسئله کنونی کشور، مسائل اقتصادی است و در بخش اقتصادی نیز مباحث تولید تمام نگاه‌ها را به خود جلب کرده است. برای اینکه کارآفرینان بتوانند تولید خود را در کمال آرامش ادامه دهند، باید شرایط اجتماعی برای آنها میسر شود تا قدرت کارآفرین‌ها ابتدا در منطقه، سپس در استان، کشور و بعد جهانی نمایان شود.

اگر بخواهیم تولید را گسترش دهیم، باید از سطح کشور خارج شده و وارد بازارهای صادراتی بین‌المللی شویم؛ همچنین قوای سه‌گانه برای حمایت از کارآفرینان باید به طور واقعی وارد عمل شوند تا تولید مدنظر مقام معظم رهبری رونق و جهش پیدا می‌کند و از سویی دیگر اشتغال‌زایی هم صورت گیرد؛ چراکه مهم‌ترین عامل موثر بر جهش تولید، مناسب‌سازی شرایط اجتماعی برای این موضوع است؛ زمانی که تولید افزایش پیدا کند، عرضه زیاد شده و قیمت‌ها کاهش می‌یابد؛ اما نکته مهم این است که تمام ابعاد حمایت از تولیدکنندگان و کارآفرینان باید در عمل آشکار شود نه در شعار؛ چراکه در سال‌های گذشته با وجود تاکید مقام معظم رهبری بر رونق و جهش تولید و حمایت از تولیدکنندگان، بیشترین ضربه به تولیدکننده خورده است.

رشد کیفی تولیدات، مهم‌ترین نیاز اقتصادی کشور

یکی از اساسی‌ترین نیازهای اقتصاد کشور درحال حاضر، رشد کیفی تولیدات است. جمعیت متقاضی شغل در کشور روبه فزونی است و بر هیچ کسی وضعیت اسفناک تولید که به دنبال آن تعداد زیادی از کارخانه‌های تولیدی معتبر ورشکست شده‌اند، پوشیده نیست؛ اما مسئله‌ای که بارها از جانب بخش خصوصی مطرح شده و دولت‌ها هم البته بسیار از آن سخن گفته‌اند، حذف قوانین زائد و دست و پاگیر برای تولید است. دولت‌ها با وجود تلاش وافری که برای حل دغدغه‌های بخش خصوصی در این رابطه انجام داده، اما هنوز برای رفع آنها اقدام جدی صورت نداده است و انتظار می‌رود این مهم به طور جدی در دولت مردمی پیگیری و نهایت مرتفع گردد.

دولت و بخش خصوصی چند اقدام کلیدی پیش‌رو دارند؛ اول باید موانعی را که برای تولید دارند، بردارند و به تشویق تولید دست بزنند. حل دغدغه‌های همیشگی بخش خصوصی در رابطه با نرخ سود بانکی، مشکلات تامین اجتماعی و قوانین زائد باید از پشتوانه اجرایی بیشتری برخوردار باشد. به نظر می‌رسد برای تحقق این شعار آرمانی، چند راهکار مهم پیش‌رو داریم:

اول اینکه عوامل بازدارنده برای تحقق چنین آرمان‌هایی را به صورت قانونی ریشه‌یابی کنیم و حداقل به مردم معرفی کنیم و دوم آنکه عوامل رانتی و فساد پشت پرده برخی از سیاستگذاری‌های اقتصادی را از میان برداریم و در نهایت اینکه با سودجویانی که به نوعی مانع عبور از این شرایط سخت اقتصادی هستیم، بجنگیم. بخش خصوصی باید راهکارهای عینی‌تری پیش‌روی دولت بگذارد و بابت آن پیگیر باشد.

تحقق توسعه تولید با واگذاری اقتصاد به بخش خصوصی

بی‌تردید محقق شدن شعار سال تنها به دولت بستگی ندارد و برای دستیابی به آن، نیاز به یک عزم ملی در تمام بخش‌های حاکمیتی است. در ابتدا باید اقتصاد در مسیر درست خود که واگذاری به بخش خصوصی است، قرار گیرد؛ در نتیجه این اقدام، دیگر مقوله‌های جانبی در کنار آن رشد پیدا خواهند کرد.

با واگذاری اقتصاد به بخش خصوصی و افزایش تولید داخلی باکیفیت و مزیت‌دار، اقتصاد رشد پیدا می‌کند، بازار داخلی تقویت می‌شود، در پی آن اشتغال افزایش می‌یابد و بازار داخلی با بازار خارجی می‌تواند رقابت کند. باید به تقویت و ورود بیشتر بخش خصوصی در حوزه‌های مختلف، همت گمارد؛ منظور از بخش خصوصی، تنها سرمایه‌گذاران داخلی نیستند، بلکه ورود سرمایه‌گذاران خارجی نیز می‌تواند باعث رونق اقتصادی شود. بازارهای داخلی باید تولیدات خود را مزیت‌دار و باکیفیت تولید کنند تا بتوانند با بازار خارجی رقابت کنند.

امروز اقتصاد ایران به شدت نیازمند حمایت کار و تولید مزیت‌دار ایرانی است. رونق کسب و کار می‌تواند، زمینه‌ساز خروج از رکود و ایجاد اشتغال برای جوانان کشور شود؛ به‌خصوص اینکه بحران بیکاری به اصلی‌ترین مشکل اقتصادی ایران بدل شده است.

درحال حاضر، برخی از صنایع ایران پابه‌پای نمونه‌های خارجی رقابت می‌کنند؛ اما برخی از صنایع نیز از نظر کیفیت و قیمت، برای جذب مردم امتیاز زیادی ندارند. در این میان، باید به یک سوال مهم پاسخ داد، کالای داخلی چطور برای مردم مطلوب می‌شود؟ افزایش کیفیت، پس از بهبود شرایط تولید رخ می‌دهد؛ راهی که حتما اقتصاد کشور را می‌تواند از فراز و نشیب‌هایی که هم‌اکنون درگیر آنها هستیم، رها سازد و به سرمنزل مقصود برساند، به اجرا رساندن صحیح سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است. اقتصادی پویا، توسعه‌گر، خصوصی و غیردولتی، با کمترین وابستگی به درآمدهای نفتی است.

در دولت سیزدهم باید کارهای عملی برای به نتیجه رساندن اقتصاد مقاومتی انجام شود و مهم‌ترین گام در این زمینه، بهبود فضای کسب و کار در کشور است، موضوعی که خود مثنوی ۷۰من است که با وجود تصویب قانونی ویژه (قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار) چند سالی است به سرانجام نرسیده است.

تولید با هدف صادرات و حضور در بازار جهانی

تولید نیازمند سرمایه است و باید سرمایه‌های خارجی را به اشکال مختلف وارد کشور کنیم که این سرمایه با خود تکنولوژی و مدیریت را نیز وارد می‌کند. کشور ما نسبت به سایر کشورها از ظرفیت‌های بالقوه خوبی برای جذب سرمایه برخوردار است، اما نیازمند استراتژی در ثبات سیاسی، بین‌المللی و تعامل با جهان است تا مسائلی از این قبیل، جذابیت‌های لازم برای ورود سرمایه‌های خارجی را ایجاد نماید.

سرمایه‌گذاری در تولید باید با هدف توسعه صادرات صورت پذیرد و افزایش داد و ستد با دنیا می‌تواند ظرفیت‌های قابل توجهی ازجمله سرمایه‌گذاری بلندمدت با هدف استفاده از بازارهای جهانی برای رشد اقتصادی ایجاد کند. آنچه باید در استراتژی توسعه سرمایه‌گذاری اتفاق بیفتد، حوزه رقابت جهانی است و این که ما با هدف تولید صادراتی و پیروزی در بازارهای جهانی به تولید اهتمام ورزیم. در بحث اشتغال، ریسک سرمایه‌گذاری در کشور مهم است. ریسک بالای سرمایه‌گذاری موجب می‌شود که افراد تمایلی به سرمایه‌گذاری نداشته باشند، که این بیماری شدید اقتصادی است که در هیچ کجای دنیا این‌طور نیست که سود سپرده از میانگین سرمایه‌گذاری در کشور بالاتر باشد.

در نهایت و با توجه به موارد فوق‌الذکر، به خوبی می‌توان دریافت که مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مناسب‌ترین بستر برای توسعه و جهش تولید هستند؛ چراکه قوانین و مزیت‌های این مناطق سبب می‌شود تا تولیدکننده با بروکراسی کمتری در فرآیند تولید و تهیه ماشین‌آلات و مواد اولیه موردنیاز مواجه باشد. از این‌رو، توجه ویژه و مضاعف به مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در سال جاری می‌تواند به تحقق این مهم، منجر گردد.

با حکم مشاور رئیس‌جمهور صورت پذیرفت:

انتصاب معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی امور مناطق دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

با حکم مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، «معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی امور مناطق» این دبیرخانه منصوب شد.

«حجت‌الله عبدالملکی» در حکمی «محسن حیدری» را به عنوان «معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی امور مناطق دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی» منصوب کرد.

شایان ذکر است، «محسن حیدری» از کارکنان وزارت امور اقتصادی و دارایی است.

گفتنی است، از مهم‌ترین سوابق مدیریتی وی می‌توان به عضو و دبیر شورای اقتصاد منطقه‌ای و تولید صادرات‌محور، عضو کارگروه طرح‌های تحولی وزارت امور اقتصادی و دارایی، بازرس ویژه وزیر امور اقتصادی و دارایی، مدیرکل امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی، رئیس کمیته تقنین و امور شوراهای عالی دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام و مدیر آموزش‌های عمومی معاونت منابع انسانی قوه قضائیه اشاره کرد.

نگاهی گذرا بر چالش‌ها و موانعی برای موفقیت مناطق آزاد تجاری-صنعتی کشور:

تفویض اختیار و اتصال به اقتصاد جهانی؛ الزامات حیاتی برای توسعه مناطق آزاد

گزارش:
مهرناز عالمی

رشد اقتصادی در هر جامعه‌ای برآیند تولید آن است. افزایش تولید از نظر کمی و کیفی، به معنای رشد اقتصادی و بهبود وضعیت اقتصادی است. از این‌رو می‌بایست به تولید توجه ویژه‌ای مبذول داشت؛ چراکه اگر افزایش مصرف همراه با افزایش تولید نباشد، به معنای فقدان رشد اقتصادی در جامعه است. هر جامعه‌ای باید تولیداتش بیشتر از مصارف آن بوده و همواره دخل بر خرج بچربد تا جامعه بتواند فرصت‌های تازه‌ای برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های دیگر به دست آورد.

افزایش تولید و رشد اقتصادی در هر جامعه به معنای ایجاد فرصت‌های بیشتر و بهتر برای شکوفایی اقتصادی و ورود به عرصه‌های تازه و نو خواهد بود و امکان خلاقیت بیشتر را در جامعه فراهم می‌آورد.

رشد اقتصادی، دلالت بر افزایش تولید یا درآمد سرانه ملی دارد. اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ممکن در یک جامعه‌ای افزایش پیدا کند، می‌توان گفت که در آن کشور و جامعه، رشد اقتصادی اتفاق افتاده است. رشد اقتصادی به جامعه این امکان را می‌دهد تا در شرایط مناسب و مطلوبی، توسعه در بخش‌های دیگر انسانی را پیگیری کند؛ زیرا جامعه‌ای که از رشد اقتصادی مطلوب و مناسبی برخوردار است، دغدغه برآورد نیازهای ابتدایی را ندارد و فکر و عمل خویش را مصروف تامین امور ابتدایی زندگی نمی‌کند. بر این اساس، هر جامعه‌ای باید تلاش کند تا وضعیت اقتصادی خود را در چارچوب آنچه رشد اقتصادی نامیده می‌شود، بهبود بخشد؛ چراکه بهبود وضعیت اقتصادی و رشد آن به معنای فرصت‌های بهتر و آسان‌تر برای رشد در جنبه‌های دیگر بشری است.

یکی از مهم‌ترین موانع توسعه اقتصادی در کشورهای درحال توسعه ازجمله ایران، کمبود سرمایه است. همین سرمایه کم نیز به‌دلیل نبود فرهنگ سرمایه‌گذاری، صرف فعالیت‌های غیراقتصادی می‌شود. در ایران با توجه به وجود ۸منطقه آزاد فعال و ۷منطقه آزاد تازه تاسیس، می‌توان با جذب سرمایه‌گذاران خارجی این کمبود و معضل را برطرف نمود و از آنها به نفع کشور و توسعه اقتصاد ایران اسلامی بهره برد.

زاویه دیگر، پرداختن به اهمیت و ضرورت تولید داخلی در مناطق آزاد، نگاه به آن از منظر آثار و پیامدهایی است که مترتب بر آن است. در صورت شکل‌گیری و سامان یافتن تولید داخلی در این مناطق به شکل درست و اصولی، تحولات بنیادینی در اقتصاد ملی و در نتیجه در معیشت مردم خصوصا در شهرهای اطراف، حل و مسائل و مشکلات اقتصادی زندگی مردم منطقه رخ خواهد داد.

افزایش تولید داخل در این مناطق به افزایش صادرات کمک خواهد کرد و آن نیز به نوبه خود ضمن افزایش درآمدهای کشور، به توسعه اقتصادی منجر خواهد شد؛ کمااینکه چالش سرمایه‌گذاری و مشکل جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی را برطرف خواهد نمود، سرمایه‌های سرگردان که گاهی بسیار مضر به حال اقتصاد عمل می‌کند را قابل مدیریت می‌نماید. در نتیجه مطلوب است از امکانات و زیرساخت‌های موجود در مناطق آزاد به نحو مطلوب‌تری استفاده گردد.

در پی تحولات و دگرگونی‌ها در این مناطق، رشد علمی و صنعتی را به‌دنبال خواهد داشت و هزینه‌های سنگین اقتصادی کشور را همچون هزینه‌های واردات، حمل‌ونقل و وابستگی‌ها را کاهش خواهد داد. دانش و تکنیک و فن‌آوری‌های تولید در عرصه‌های مختلف را رشد داده و به‌ویژه مهارت‌های مدیریت در امر تولید را بالا برده و با سایر کشورها قابل رقابت خواهد نمود.

امنیت داخلی به دلیل حل مسائل اشتغال و تورم و امنیت منطقه‌ای و جهانی را به دلیل افزایش نقش در اقتصاد دنیا و به خصوص سرمایه‌گذاری‌ها افزایش خواهد داد. بنابراین با عنایت به توسعه تولید در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و با درنظر گرفتن شرایط و ویژگی‌هایی که این نقاط به لحاظ گمرکی، مالیاتی، هزینه‌های جابه‌جایی و... دارند، می‌توان این چشم‌انداز را داشت که بالا رفتن تولید ملی در این مراکز، هم به اقتصاد و پویایی این مناطق کمک خواهد شد و هم‌اینکه تحولات شایانی را در چرخه اقتصادی کل کشور به وجود خواهد آورد.

ضرورت پیوند اقتصاد مناطق آزاد با اقتصاد جهانی

مناطق آزاد، ظرفیت‌هایی در دل توسعه اقتصادی، تجاری و تولیدی خود دارند که نیاز به محرک‌هایی برای شکوفایی این مزیت‌ها به نام پیوند با تجارت و اقتصاد روز در بازار داخل و خارج از سرزمین‌های خود را می‌طلبد.

بی‌شک با نگاهی به مزیت‌هایی که در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بر پایه قانون جامع این مناطق وجود دارد، فعالیت اقتصادی و تولیدی را به نسبت سرزمین اصلی با امتیازاتی بالا در تامین مواد اولیه، دسترسی به بازارهای جهانی، عدم پرداخت عوارض گمرکی و ده‌ها مزیت دیگر روبه‌رو می‌کند و با توجه به رقابت شدیدی که در بین فعالین اقتصادی در جهت پایین آوردن قیمت تمام‌شده کالاها وجود دارد، بی‌تردید هیچ شکی برای این پیوندها میان فعالین اقتصادی و مناطق آزاد وجود نخواهد داشت.

حال چرایی عدم دستیابی به این اهداف در مناطق آزاد به چندین موضوع برمی‌گردد که یکی از مهم‌ترین این موضوعات، عدم معرفی صحیح و تاثیرگذار این مزیت‌ها از جانب مجموعه‌های موظف در این سازمان‌ها است و یا نداشتن برنامه و حتی پاسخگویی در قبال فرصت‌سوزی‌ها در این راستا می‌تواند از عوامل مهم عدم دستیابی به این پیوند مهم و تاثیرگذار در مناطق آزاد باشد.

شاید به تجربه بتوان دومین دلیل این عدم پیوند را، نبود نیروی متخصص در مناطق آزاد کشور بیان داشت و عدم رویکرد در تربیت نیروی متخصص در مناطق آزاد بی‌تردید در دهه‌های گذشته باعث وجود عمده نیروهای بدون تخصص در این مناطق شده است، تا جایی که به گفته تعدادی از فعالین اقتصادی که حوزه تولید تخصصی در این مناطق در حال فعالیت هستند، این موضوع و خلاء به یک بحران در مقاطعی برای این فعالین اقتصادی بدل شده است.

سومین دلیل مهم عدم این پیوند که می‌تواند در توسعه اقتصاد کلان کشور هم نقش‌آفرینی کند، عدم تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی در مناطق آزاد توسط بانک‌ها می‌باشد؛ اقتصاد تولیدمحور یک نکته کلیدی دارد و آن هزینه حقوق و جاری تولید نیست، بلکه هزینه در گردش تامین مواد اولیه در مسیر تولید است و با توجه به عدم تامین مواد اولیه از سایر کشورها برپایه اعتبار توسط فعالین اقتصادی به‌واسطه مشکلات تحریمی کشور، این خلاء نیز حجم بسیار بزرگی از نقدینگی و سرمایه فعالین اقتصادی که می‌تواند در مسیر توسعه فعالیت بنگاه اقتصادی هزینه شود، در مسیر تامین مواد اولیه همراه با نوسانات بسیار زیاد نرخ عرض از کف فعالین اقتصادی می‌رود و شاید کند بودن توسعه بنگاه‌های اقتصادی خصوصی در مناطق آزاد به این دلیل است.

در مجموع هیچ تردیدی بر نقش پررنگ و مزیت‌های فراوان مناطق آزاد در مسیر توسعه اقتصادی کشور نیست؛ اما رسیدن به پیوند پایدار بین تجارت روز که توسط فعالین اقتصادی بخش خصوصی صورت می‌گیرد، در مناطق آزاد نیازمند یک برنامه منسجم و باثبات است.

توسعه و پیشرفت مناطق آزاد با اجرای ماده ۶۵ قانون احکام دائمی

بی‌شک یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت مناطق آزاد و به تعبیری نظام اقتصاد آزاد در جهان، بحث مدیریت تصمیم‌گیری یکپارچه در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کلان آن خلاصه می‌شود. زمانی که در یک سیستم به موازات هم تصمیم‌ها و دستورالعمل‌های مشترکی اتخاذ شود، مسلما بیشترین ضرر و زیان این مدل مدیریتی، متوجه فعالین اقتصادی و سرمایه‌گذاران آن منطقه خواهد رفت.

فلسفه وجودی مناطق آزاد در کشور که بیش از سه‌دهه از تشکیل آن می‌گذرد بر مبنای تسهیل‌گری و روان‌سازی جریان‌های اقتصادی بر محوریت تولید و صادرات متمرکز است؛ اصلی‌ترین عامل تشویق حضور فعالین اقتصادی و سرمایه‌گذاران در این مناطق نیز بر پایه ایجاد مزیت‌ها نسبت به سرزمین اصلی بنا شده است که یکی از اصلی‌ترین این مزیت‌ها می‌تواند خلاصه در مدیریت یکپارچه که تضمین کننده ثبات سرمایه‌گذاری و کار و تولید در مناطق آزاد است، دیده شده باشد.

بحث تفویض اختیارات سازمان‌ها و دستگاه‌های کشوری به مناطق آزاد که در ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به صراحت به آن اشاره شده است، یکی از مهم‌ترین کلید واژه‌های توسعه و پیشرفت در مناطق آزاد قلمداد می‌شود که با عدم پایبندی اغلب دستگاه‌ها با بهانه‌های مختلف درخصوص عدم تفویض اختیار، فعالین و سرمایه‌گذاران مناطق آزاد را با مشکلات بسیار عدیده‌ای روبه‌رو ساخته است که ادامه این روند می‌تواند باعث از بین رفتن مزیت‌های نسبی مناطق آزاد در قیاس با سرزمین اصلی و به تبع آن کوچ فعالین اقتصادی و سرمایه‌گذاران از این مناطق باشد.

بی‌تردید بررسی عملکرد مناطق آزاد در ایران در این سه‌دهه از زمان شکل‌گیری و پس از جنگ تحمیلی، گواهی بر موفقیت نگاه اقتصاد آزاد و به تبع آن دموکراسی اقتصادی در کشور است. در شرایط کنونی که کشور با مشکلات بسیار زیادی به جهت تحریم‌های بین‌المللی مواجه شده است، با استناد به بیانات مقام معظم رهبری نباید به شکلی رفتار کنیم که دچار خودتحریمی داخلی شویم. بی‌تردید روان‌سازی و تسهیل‌گری در کنار ارتباطات منطقه‌ای با کشورهای همسایه با پشتوانه مناطق آزاد که نقش مهمی در کم‌اثر کردن تحریم‌ها می‌توانند بازی کنند، یکی از راه‌های برون‌رفت از شرایط کنونی اقتصادی در کشور محسوب می‌شود و تداوم رویکرد عدم تفویض اختیارات دستگاه‌های اجرایی مختلف به مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد، به تعبیری جلوگیری از توسعه اقتصادی با نگاه حمایتی از تولید داخلی و همچنین ضربه زدن به اشتغال مولد این مناطق با عنایت به شرایط اقتصادی فعلی کشور است. بی‌تردید نباید با تصمیمات یکجانبه، مسیر توسعه‌ای که با توجه به زیرساخت‌های بسیار عظیمی که در مناطق آزاد ایجاد شده را مسدود کنیم.

یادداشت

وجوب بازنگری در سیاست‌ها و برنامه‌های مناطق آزاد

یادداشت:
الهام خداوردی
کارشناس مناطق آزاد

برنامه‌ریزی جهت بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های ملی و استفاده از توانایی‌های نیروهای درونی جامعه در راستای تدوین و به‌کارگیری استراتژی‌های موثر، ازجمله اقدامات مهم و اساسی در مواجهه با تحریم‌های ظالمانه علیه کشور عزیزمان محسوب می‌شود.

بی‌تردید توجه به ساختار اقتصادی و امکانات مادی موجود در مناطق آزاد از یکسو و اجرای روش‌های اجرایی با کمترین تشریفات و بروکراسی اداری و مقررات‌زدایی از دیگر سو خصوصا در این مقطع زمانی بسیار ضروری بوده و ایجاد تسهیلات لازم برای شکل‌گیری کسب و کارهای مولد و پایدار و رفع نیازهای جامعه از طریق دستیابی سریع به کالا و خدمات مورد نیاز با شرایط کاملا متفاوت از رویه‌های جاری سرزمین اصلی امری موثر و اجتناب‌ناپذیر است.

براساس تعاریف و علل شکل‌گیری مناطق آزاد تجاری-صنعتی در بسیاری از کشورهای جهان، فراهم آوردن بسترهای لازم برای ارتقاء درجه پیوند با بازارهای جهانی و افزایش میزان صادرات کالا و خدمات از طریق حذف یا کاهش محدودیت‌های متعارف موجود در مقایسه با سرزمین اصلی و ایجاد و خلق مزیت‌های نسبی و رقابتی، موجبات انگیزه‌مندی بیشتر فعالان اقتصادی را برای فعالیت‌های رقابتی در عرصه‌های بین‌الملل و تامین کالاهای مورد نیاز بازار داخل را فراهم می‌کند.

رقابت کشورها در جذب منابع مالی در دنیا و رویکردهای مناطق آزاد کشورهای منطقه و همسایگان‌مان در استفاده از روش‌های سهل و متفاوت، ضرورت توجه به این مهم را نیز بیش از پیش اهمیت بخشیده است و علی‌القاعده در شرایط تحریم و فضای کاملا رقابتی موجود، گونه‌ای متفاوت از روش‌های مدیریتی و اجرایی برای خنثی‌سازی اثرات محدودکننده تحریم‌ها لازم است؛ لذا برخورداری از اختیارات لازم و قدرت تصمیم‌گیری سریع مدیریتی، فرآیندهای سهل و کوتاه اجرایی در صدور مجوزها و واگذاری زمین، همکاری و حمایت همه‌جانبه از کارآفرین و سرمایه‌گذار طی دوره ساخت و بهره‌برداری و پس از آن و پایبندی همه ارکان و دستگاه‌های اجرایی مرتبط، به اجرای صحیح قانون و استفاده از وجوهات مثبت قوانین و مقررات مناطق آزاد در کمک به اجرای شایسته فعالیت‌های اقتصادی، اقداماتی مسلم و مفید هستند که در شرایط فعلی کارکرد کلان آن در فضای کسب و کار کشور و به طریق اولی در مناطق آزاد بایستی اجرایی گردند.

علیهذا به منظور دستیابی به اهداف تعیین شده در مناطق آزاد لازم است تا با بازنگری کلی در برخی از سیاست‌ها و برنامه‌های اتخاذ شده و بهره‌گیری از تجربیات چند دهه مدیریت مناطق، زمینه پویایی و رشد کسب و کارها در این مناطق مهیا گردد.

برخی از سیاست‌ها و برنامه‌های پیشنهادی عبارتند از:

۱) توجه ویژه به تدوین و تصویب طرح جامع مناطق و تعریف استراتژی مشخص برای هر منطقه، متناسب با مزیت‌ها و ویژگی‌های نسبی و اهداف مندرج در اسناد بالادستی و سند چشم‌انداز بیست ساله کشور؛

۲) تثبیت و تفویض اختیارات مدیریتی و الزام‌گذاری برای مدیران در اجرای برنامه‌های هر منطقه و ارزیابی عملکرد و میزان تحقق اهداف در چارچوب برنامه‌های مصوب مناطق؛

۳) ارتقاء جایگاه سازمانی و تقویت سیستم مدیریت دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی برای پشتیبانی قدرتمند مناطق آزاد و ویژه اقتصادی؛

٤) تمکین دستگاه‌های اجرایی در اجرای قانون علی‌الخصوص ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور؛

۵) ایجاد امنیت و فضای سیاسی باثبات در مناطق آزاد و برقراری تعرفه‌های ترجیحی برای مناطق در مقایسه با کشورهای همجوار، جهت تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی؛

٦) بازنگری و تدوین قوانین روشن و شفاف به صورت بلندمدت و پایدار، هماهنگ با استانداردهای جهانی و بسترساز برای رقابت در عرصه تجارت و اقتصاد بین‌الملل؛

۷) مساعدت و اختصاص بخشی از بودجه دولت در کل بودجه پیشنهادی برای تقویت زیرساخت‌ها و تاسیسات زیربنایی مناطق آزاد تجاری-صنعتی؛

۸) بهره‌برداری از ظرفیت بازار و افزایش سهم کشورهای همسایه در تبادلات تجاری از طریق تشکیل کاروپژه سفرای کشورهای همسایه با منافع مشترک و همسو در هر یک از مناطق آزاد و تعریف مناطق مشترک اقتصادی با همسایگان در مرزها؛

۹) مدیریت واردات هدفمند و مبتنی بر تامین مواد اولیه مورد نیاز برای تولید؛

۱۰) تدوین و اجرای پیمان‌های پولی دوجانبه با کشورهای همسایه و طرف‌های تجاری مورد هدف؛

۱۱) تعریف مشوق‌های موثر صادراتی و معافیت‌های گمرکی و مالیاتی برای کالاهای تولیدی صادراتی.

از بی‌اعتمادی و انتخاب‌های ناصواب مدیریتی تا ناتوانی مدیران مناطق آزاد

یادداشت:
مجید صیادنورد
کارشناس مناطق آزاد

پیش از بررسی موضوع محوری مورد بحث، یعنی ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، باید متوجه چرایی و چگونگی الزام تنقیح چنین ماده قانونی بود! به عبارتی، چه فرآیند و عاملی قانونگذار را به اهمیت تصویب این ماده به عنوان یکی از احکام ۷۳گانه دائمی توسعه رهنمون ساخت؟!

۱) اساسا قانون احکام دائمی تاکیدی است بر ساختار غلط مدیریت قانون کشور -از فلسفه قانون، فهم نسبت به جایگاه و نقش قانون تا ضوابط و نهاد مجری و ناظر بر اجرای قانون- که بر این اساس بین متن قانون و عمل به آن تفاوت موجود به تعارض منافع، برداشت و تفسیر به‌رأی رسیده و در عمل دولت‌ها و مجلس‌های مختلف، اقدام به اعمال، اجرای قانون برخلاف نص (عدم اجرا)، اضافه کردن تبصره‌های جدید و در اغلب مواقع تصویب قانونی دیگر را در دستورکار خود قرار می‌دهند.

درواقع فلسفه وجودی قانون احکام دائمی توسعه مانند سیاست‌های کلی ابلاغی که از سوی مقام معظم رهبری در چارچوب اصل ۱۱۰ قانون اساسی در ساختار حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران درحال اجرا می‌باشد، بیانگر این واقعیت است که نه تنها نظام برنامه‌ریزی سالیانه کشور (بودجه‌های ابلاغی هر سال)، بلکه برنامه‌های میان‌مدت (برنامه‌های توسعه پنج‌ساله) در عرصه عمل لباس اجرا به تن نکرده و هر دولت یا مجلسی، تار و پود جداگانه‌ای برای نظام برنامه‌نویسی ایرانی برهم می‌بافند. در نتیجه قانونگذار فارغ از عامل داخلی (تغییر و تحولات سیاسی و مدیریتی) و عامل خارجی (رژیم تحریم‌های اعمالی علیه ایران) اقدام به تاسیس احکام دائمی توسعه و سیاست‌های کلی نموده تا اولا مانع تبدل سریع و تناقض قوانین و مقررات کشور شده و ثانیا قابلیت پیش‌بینی‌پذیری و به تبع آن برنامه‌ریزی و فعالیت اقتصادی، اجتماعی، گردشگری، تولیدی-صنعتی و... براساس رژیم برآمده از هر قانونی، پیش روی ذی‌نفعان آن قانون قرار گیرد.

درخصوص ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور باید تصریح کرد: این ماده، تاکیدی بر ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد که در ماده۳۵ قانون برنامه چهارم توسعه و ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم توسعه نیز مستظهر شده، می‌باشد؛ تا جهت تحقق:

۱) به منظور ساماندهی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی؛

۲) ایفای نقش موثر در تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله نظام؛

۳) اعمال مدیریت یکپارچه و (جهت) ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق؛

۴) هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی

۵) و در نهایت، ارائه الگوی توسعه ملی در بخش‌های مختلف؛ چنین حقوق و به‌تبع آن مسئولیت‌هایی برای مدیران ارشد مناطق آزاد تعریف شود:

«مدیران سازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می‌شوند و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به استثنای نهادهای دفاعی و امنیتی به عهده آنها است. سازمان‌های مناطق آزاد منحصرا براساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می شوند». همچنین برای این محورها، دو تبصره دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری و واگذاری اختیارات فرماندار در حوزه مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا در محدوده مناطق آزاد، تدقیق شده است.

مهم‌ترین تحلیل و تفسیر این‌که شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که متشکل از معاونین و وزرای تحت امر رئیس‌جمهور می‌باشد، از سال۱۳۷۲ تا سال ابلاغ این سیاست‌ها، یعنی سال۱۳۹۶ (و قطعا تاکنون) عنایتی به اجرای ماده۲۷ قانون مناطق آزاد، ماده۳۵ قانون برنامه چهارم و ماده۱۱۲ قانون برنامه پنجم نداشته و ندارند و در برنامه ششم نیز ماهیت نهادی دبیرخانه شورایعالی موصوف نیز به ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز تنزل جایگاه و چارت سازمانی پیدا کرد. در نتیجه قانون احکام دائمی تلاش دارد تا قانونگذاران و مجریان بعدی را نسبت به اجرای مُرّ قانون زنهار دهد، اما از سال۹۶ تاکنون سرعت و تعمیم قوانین داخلی به مناطق آزاد بسیار بیش از پیش شده است.

۲) مفهوم سازوکار، فارسی شده مفهوم سیستم است که معانی نهاد و رژیم نیز آن مستفاد می‌شود. درواقع در سازوکار بخشیدن به هر موضوعی، مولفه‌های شاخص‌بندی، تعیّن‌بخشی به ویژگی‌ها، وجوه مشترک و متمایز در قالب قانون، نهاد مجری و ناظر بر آن به منظور تسهیل‌گری، سرعت بخشیدن و ارتقای کاریی در مسیر خدمت‌رسانی، بهینه‌سازی مستمر؛ تشکیل‌دهنده بایسته‌های یک سازوکار پویا، عملگرا و معطوف به حصول نتیجه مطلوب است.

۳) حال سئوال اصلی این است که آیا در کشورمان مدیر یا نظام مدیریت کارآمدی وجود دارد؟ خیر! اگر چنین بود، وضع ملک و ملت ایران زمین چنین نبود. چرایی وقوع و استمرار این واقعیت برآمده از دخالت‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ارکان قدرت در سطح ملی و استانی از یک سوی، و نهاد تحریم است. بسامد هر دو عامل داخلی و خارجی ناکارآمدی و عدم پیگیری تامین منافع سازمانی و فروکاستن اولویت‌های ملی به پیگیری منافع فرد (گروه یا...) حامی که آن فرد را جهت انتصاب به مقام مدیر حمایت نموده است. درخصوص تحریم نیز باید تصریح کرد که تاکید بر راهبرد دور زدن تحریم به دلیل ذات فسادزای تحریم، خود به یکی از عوامل ایجاد و بازتولید انحراف ظرف سال‌های اخیر تبدیل شده است.

تالی مباحث مطروحه این واقعیت است که مناطق آزاد تافته جدابافته از ساختار مدیریتی و مدیرپروری کشور نبوده و نیست. با این تفاوت که اولا به جز دولت اول مرحوم هاشمی رفسنجانی، دولت‌ها و مجالس بعدی، وقعی به جایگاه و نقشی که مناطق آزاد می‌توانند در اقتصاد سیاسی و همکاری‌های منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایفا نمایند، ننموده و ثانیا یا مدیران رده پایین از سوی گروه برنده انتخابات ریاست جمهوری وارد عرصه مدیریتی مناطق آزاد شدند یا با لابی‌گری و تعامل نمایندگان مجلس این فرآیند به منصه‌ظهور رسیده است؛ موضوعی که دستاوردهای مخربی همچون عدم آشنایی با ماهیت، کارویژه و کارکردهای مناطق آزاد و همچنین کوتاه بودن دوران مدیریتی را به همراه داشته است. در نتیجه فارغ از مدیران میانی در هر سازمان عامل، بدنه مدیریتی مدیران ارشد -مدیر عامل، اعضای هیات مدیره، معاونین و مدیران اصلی- که راهبران و استراتژیست‌های هر سازمان و منطقه‌ای محسوب می‌شوند، منابع هویتی، تخصصی، ارتباطی و قدرت مدیریتی خود را از محلی جدا از مناطق آزاد تامین نموده و می‌کنند.

۴) بعد از عدم امعان‌نظر دولت و مجلس به مناطق آزاد ظرف سه‌دهه گذشته در راستای اجرای ماده۲۷ قانون چگونگی اداره مناطق و ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، باید تاکید داشت که آیا مدیران مناطق آزاد دارای توانمندی اجرای کامل و مانع مسئولیت‌های مختلف اعضای شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در محدوده منطقه خود می‌باشند که براساس آن دستگاه‌های عضو نسبت به این مهم اقدام نمایند؟!

پاسخ این پرسش نیازمند توجه به دو واقعیت است؛ نخست اینکه طی این سال‌ها، کمتر نهادی درخصوص اجرای قوانین فوق‌الذکر با مناطق آزاد همکاری نموده، در نتیجه نمی‌توان به قطعیت در این زمینه ارزیابی کافی و وافی ابراز داشت. دوم اینکه در موارد اجرای قانون که به‌ویژه از سوی زیرمجموعه‌های وزارتخانه‌های صمت و راه و شهرسازی تحقق یافته، اولا عملکرد سازمان‌های مناطق آزاد در برخی موارد در تخالف با رویه‌ها و راهبردهای موجود در هر شهرستان یا استان به اجرا درآمده و ثانیا ارباب رجوع مناطق آزاد به جای طرف شدن با یک نهاد (سازمان منطقه آزاد یا نهاد دولتی تخصصی خاص)، با هر دو نهاد به عنوان مجری و ضابط اجرای قانون طرف شده و این مهم با ماهیت کاهش بروکراسی مناطق آزاد منافات دارد.

همچنین در مسیر طرح‌های جامع، طرح‌های زیرساختی، سرمایه‌گذاری و سایر برنامه‌های کلان و کوچک تصویب شده و به اجرا آمده نکته حائز اهمیت اینکه همان انحراف موجود در سرزمین اصلی، در مناطق آزاد نیز حکم فرما بوده است! به این معنی که هیات مدیره‌های جدید، مصوبات و طرح‌های مدیران سابق بر خود را بایگانی کرده یا مورد استناد قرار نمی‌دهند، یا اینکه در مسیر تهیه، تنظیم و تدوین این طرح‌ها کمتر توجهی به نمونه‌های اجرا شده در سطح شهرستان، استان و ملی می‌شود. درواقع در نظام برنامه‌نویسی مناطق آزاد معمولا به نظام‌نامه‌های ملی و معدود طرح‌های آمایش ملی، استانی، شهرستانی وقع چندانی گذاشته نشده و این امر به تکرار تجربیات (و تو چه دانی که تجربه جز شکست نیست) گذشتگان منجر شده است.

خروجی ابعاد طرح شده در چهارمین گزاره به موفقیت نسبتا پایین و عدم اطمینان نهادهای عضو شورای‌عالی نسبت به توانمندی اجرای مسئولیت‌های حاکمیتی مختلف در حوزه اختیارات دولت از سوی سازمان‌های مناطق آزاد ختم شده است.

۵) راهکار چیست؟ علی‌رغم مباحث مطرح شده و این واقعیت که هم‌اکنون حداکثر دو مدیر عالی مناطق آزاد از توانمندی اجرای ماده۶۵ برخوردار می‌باشند باید تاکید کرد فلسفه ایجاد مناطق آزاد و ماده۲۷ قانون آن و ماده۶۵ قانون احکام دائمی، علاوه‌بر وحدت مدیریت (نه تمرکز و اقتدار که برخی دوستان دنبال آن می‌باشند)، تمرکززدایی از ساختار مدیریت متمرکز نظام اداری و حکومتی کشور، و حمایت از توانمندی‌های مدیریت نیروی انسانی بومی-منطقه‌ای در قالب تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری‌های ملی و بین‌المللی است که مناطق آزاد بهترین سازوکار برای طراحی و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای و زیرساختی منطقه‌ای توسط نیروهای آن منطقه محسوب می‌شود. این مهم باتوجه به گستره و تنوع شاخص‌های جغرافیایی، آب و هوایی، فرهنگی، قومیتی، مذهبی و توانمندی‌های مختلف؛ قطعا یک استراتژی آینده‌نگرانه مبتنی‌بر بهره‌گیری حداکثری از تمام ظرفیت‌ها و توانمندی‌های قومیت‌های مختلف ایران زمین است.

طرفه اینکه مناطق آزاد تنها نقاط مدیریت اقتصادی کشور می‌باشند که نظام درآمدی آن مبتنی بر رانت نفت نبوده و مبتنی بر درآمدهای ناشی از فعالیت سرمایه‌گذاران و فعالین اقتصادی (در حوزه‌های مختلف) بنا نهاد شده که خروجی آن تغییر نگاه قیم‌مابانه دولت (سازمان عامل و دبیرخانه) نسبت به سرمایه‌گذاران است؛ چراکه حقوق این افراد از محل فعالیت اقتصادی بخش خصوصی تامین می‌شود؛ افرادی که در ایجاد و توسعه هر منطقه آزادی نقش محوری برعهده داشته‌اند.

راهکار پیش‌روی نظارت، شاخص‌بندی مدیران ارشد، حمایت، اعتماد و از همه مهم‌تر صبر است؛ ما در مسیر اجرای قانون و تمکین به آن و تفوق نگاه ملی به محلی یا قومی، علی‌رغم سابقه طولانی، هنوز در آغاز راه قرار داریم و امید می‌رود مناطق آزاد به نقطه ابتدایی و الگویی خوبی در سطح ملی تبدیل شوند.

هفته‌نامه اقتصادی، اجتماعی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مرضیه حسینی
زیرنظر: شورای سردبیری
www.freezonesnews.com
اخبار مناطق آزاد
قشم
آدرس دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ابتدای خیابان قائم مقام فراهانی، خیابان مشاهیر، پلاک ٦٤ ، واحد ٥
تلفن: ٨٨٨٤١٦٤٨ فکس: ٨٨٨١٤٧٣٣
چاپ: گل آذین - ٦٦٧٩١٣٦٩ بازرگانی و توزیع: موسسه آزاد کهن قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم تصریح کرد:

رفع چالش دوگانگی مدیریت، با اجرای ماده۶۵ قانون احکام دائمی در جزیره قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، توسعه مناطق آزاد را مشروط به اجرای دقیق قانون چگونگی اداره مناطق آزاد برشمرد.

افشار فتح‌الهی در نشست شورای اداری منطقه آزاد قشم گفت: قانون ابتدایی مناطق آزاد، یک قانون مترقی و برگرفته از الگوهای موفق دنیا بود که باتوجه به شرایط کشور بومی‌سازی شده است.

وی افزود: هم‌اکنون پس از گذشته بیش از ۳۰سال از شکل‌گیری مناطق آزاد در کشور شاهد هستیم با صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مختلف، مزیت‌های این مناطق از دست رفته و بسیاری از تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران را با چالش مواجه ساخته و عملا موجب فرار سرمایه به خارج از کشور شده است.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم اظهار کرد: بسیاری از فعالیت‌های منطقه ازجمله تولید، واردات و صادرات به‌واسطه صدور دستورالعمل‌های مخالف با روح مناطق آزاد، تحت‌تاثیر قرار گرفته و باید برای حل این مشکلات به قانون چگونگی اداره مناطق قائل بود.

فتح‌الهی تصریح نمود: در مناطق آزاد قاچاق معنا ندارد؛ چراکه طبق قانون، ورود کالا به منطقه آزاد به جز کالاهای ممنوعه، آزاد است؛ اما باتفسیرهای غلط قانون می‌بینیم که ذهنیت اشتباه برای مردم شکل گرفته که مناطق آزاد به محل قاچاق تبدیل شده‌اند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به مشکلاتی که دوگانگی مدیریت در جزیره قشم ایجاد کرده است، ادامه داد: این دوگانگی موجب بروز مشکلاتی شده که زیبنده مردم و سرمایه‌گذاران نیست و با اجرای دقیق ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور این چالش‌ها برطرف خواهد شد.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در پایان خاطرنشان کرد: هم‌اکنون با ایجاد همدلی و هم‌افزایی میان مسئولان شهرستان، در تلاش هستیم مشکلات موجود را در اسرع‌وقت برطرف نماییم؛ اما به سبب آن‌که ریشه اکثر این مشکلات قانونی است، باید به صورت ریشه‌ای برای حل آنها اقدام کرد.

همچنین، امام‌جمعه شهرستان قشم در بخش دیگری از این جلسه، تعامل سازمان منطقه آزاد قشم با شهرداری و دهیاری‌های جزیره را ستودنی برشمرد و گفت: جزیره قشم پس از انقلاب توسعه زیادی داشته است و بعد از روی کارآمدن دولت سیزدهم به دلیل همدلی ایجاد شده، این توسعه شتاب پیدا کرده است.

حجت الاسلام حاجبی، مبارزه جدی با فساد و زمین‌خواری را یکی از نمودهای جدی همدلی مسئولین شهرستان قشم برشمرد و افزود: مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در مبارزه با فساد همه‌جانبه وارد شده و این تلاش هم آبرویی برای دولت شده و هم بارقه امید را در دل مردم به‌وجود آورده است.

وی، اقدام جهادی افشار فتح‌الهی برای حل مشکلات مسکن جوانان در قشم را یکی دیگر از اقداماتی برشمرد که موجب رضایت مردم شده است.

امام‌جمعه شهرستان قشم در پایان بر ایفای مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی در قشم تاکید و اظهار کرد: شرکت‌های بزرگ اقتصادی که در قشم فعال هستند باید مالیات خود را در همین جزیره بپردازند تا صرف توسعه جزیره قشم شود.

گفتنی است، جلسه شورای اداری منطقه آزاد قشم با حضور حجت‌الله عبدالملکی مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، سیدمحمدحسین حسینی فرماندار، حجت الاسلام حاجبی امام‌جمعه شهرستان قشم به همراه جمعی از معاونان و مدیران سازمان و مقامات انتظامی، قضایی و اجرایی شهرستان در محل مرکز بین‌المللی رشد قشم برگزار شد.

مشاور رئیس‌جمهور در جلسه با فعالان اقتصادی جزیره قشم اظهار کرد:

تاکید ریاست جمهوری بر اجرایی شدن ماده۶۵ قانون احکام دائمی در مناطق آزاد

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی از لزوم اجرایی شدن ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در مناطق آزاد به عنوان خواسته مورد تاکید ریاست جمهوری خبر داد.

حجت‌الله عبدالملکی در جلسه‌ای که با حضور افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، سیدمحمدحسین حسینی فرماندار شهرستان قشم به همراه جمعی از معاونان و مدیران سازمان با فعالان اقتصادی جزیره قشم برگزار شد، اظهار داشت: بالاترین مقام دولتی در مناطق آزاد، مدیرعامل آن منطقه است و اختیارات سایر دستگاه‌ها یا باید به وی تفویض شده، یا مسئول آن با حکم مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انتخاب گردد.

وی، عدم اجرای این ماده قانونی را عامل معطل ماندن ظرفیت‌های مناطق آزاد دانست و افزود: بنابه فرمایش ریاست جمهوری، شاید باید عنوان مدیرعاملی به عنوانی همچون والی یا حاکم تغییر یابد تا بر اهمیت این جایگاه تاکید شود.

عبدالملکی، شرایط برای اجرایی کردن ماده۶۵ قانون احکام دائمی را در دولت مردمی و دوران حضور افشار فتح‌الهی به‌عنوان مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم بهتر دانست و با اشاره به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که از سوی مقام معظم رهبری در سال۱۳۹۲ اعلام شد، اظهار داشت: این سیاست‌ها در ۲۴بند بود که یک بند آن اختصاصا در مورد توسعه فعالیت‌ها در مناطق آزاد است و بیانگر توجه ویژه بالاترین مقام کشور به کارکردها در این مناطق می‌باشد.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی اذعان نمود: باتوجه به داشتن تجربه‌های موفق مناطق آزاد در دنیا، ادبیات قوی در فضای علمی و جایگاه ویژه اقتصادی در گفتمان انقلاب اسلامی، نقدهایی هم به آن وارد است که ریشه در عملکرد دولتمردان در سال‌های گذشته دارد.

وی همچنین بر پیگیری اجرایی شدن ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در مناطق آزاد توسط دبیرخانه شورایعالی تاکید کرد و گفت: دو دسته اشکال در مناطق آزاد وجود دارد که راه‌حل آنها در سطوح ملی و منطقه‌ای قابل رفع است.

به گفته مشاور رئیس‌جمهور؛ اشکالاتی همچون مالیات بر ارزش افزوده و ماده۱۳ قانون مناطق آزاد از موضوعاتی است که رعایت نشدن آن توسط دولتمردان پذیرفته شده و با پیگیری‌های دبیرخانه در سطح ملی مرتفع خواهد شد.

عبدالملکی ادامه داد: بخشی از این اشکالات نیز مقرراتی است که توسط هیات‌های مدیره هر منطقه وضع شده، ابلاغیه‌های دبیرخانه و بخشی مصوبات دولتی و مجلس است که به دلیل عدم هماهنگی دستگاه‌ها ایجاد شده که احصاء و اصلاح این مشکلات، اولویت کاری دبیرخانه شورایعالی خواهد بود.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی تصریح کرد: مناطق آزاد باید به قطب صادرات، محل تولید و اشتغال، انتقال فناوری و جذب سرمایه‌گذار خارجی تبدیل شود، درحالی‌که به آبادانی و رفاه مردم ساکن در منطقه هم کمک می‌کند.

وی یکی از اهداف سفر به مناطق آزاد را آشنایی نزدیک با فعالان اقتصادی، شنیدن خواسته‌ها و لمس مشکلات این حوزه از نزدیک دانست و عنوان داشت: باید از فعالان اقتصادی حاضر در مناطق به دلیل پایمردی و ادامه کار با وجود همه کاستی‌ها، تقدیر ویژه کرد.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در پایان از تشکیل کمیته‌های ۵گانه ارزی، مالیاتی، گمرکی، امور اداری و اخذ مجوزها و زیرساختی در دبیرخانه شورایعالی خبر داد و خاطرنشان کرد: با توجه به احصاء مشکلات سرمایه‌گذاران مناطق آزاد در این ۵دسته، کمیته‌های ذکر شده با استفاده از ظرفیت فعالان اقتصادی این مناطق قصد دارد مسائل را شناسایی و برطرف کند تا مناطق آزاد با همکاری همه ما به بهشت سرمایه‌گذاران تبدیل شود.

گفتنی است، در ادامه این جلسه، فعالان اقتصادی جزیره قشم به ایراد مشکلات و خواسته‌های خود در حوزه‌هایی همچون رفع دوگانگی حاکمیتی، موانع قانونی بر سر راه مناطق آزاد، مالیات بر ارزش افزوده، مجوزهای محیط زیستی و دامپزشکی، کالای همراه مسافر، مشکلات گمرکی، اسناد تک‌برگی در مناطق آزاد و... پرداختند.

در جلسه مشاور رئیس‌جمهور با فعالان حوزه فرهنگی و اجتماعی جزیره قشم عنوان شد:

مناطق آزاد تجاری-صنعتی، نمادی از تجلی عینی اقتصاد مقاومتی

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، رویکرد مناطق آزاد را به عنوان نمادی از تجلی عینی اقتصاد مقاومتی دانست.

حجت‌الله عبدالملکی در جلسه‌ای که با حضور افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، حجت‌الاسلام غلامرضا حاجبی امام‌جمعه شهرستان قشم، مجتبی معین وزیری مدیرکل جدید تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان هرمزگان به همراه جمعی از معاونان و مدیران سازمان منطقه آزاد قشم با فعالان حوزه فرهنگی و اجتماعی جزیره قشم برگزار شد، بیان داشت: مهم‌ترین سرمایه این منطقه، صفا و صمیمت، تدین و تقوایی است که در میان مردم جزیره قشم موج می‌زند.

وی ادامه داد: مناطق آزاد نمادی از تجلی عینی اقتصاد مقاومتی است که ۵۰درصد آن مسئله فرهنگ جامعه و ۵۰درصد دیگر نیز متاثر از این مقوله است.

عبدالملکی با اشاره به سفرهایی که به مناطق آزاد دیگر داشته است، افزود: نخستین جلسه در تمامی این سفرها با فعالان حوزه فرهنگی و اجتماعی هر منطقه با هدف در صدر قرار دادن موضوعات این حوزه با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب است.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در پایان، منظور از فرهنگ را فرهنگ اصیل ایرانی، اسلامی، انقلابی بیان کرد و خاطرنشان نمود: مناطق آزاد تنها مختص فعالیت‌های اقتصادی نیستند، بلکه به موازات این کارکرد باید به بُعد فرهنگی و اجتماعی هر منطقه توجه ویژه شده و شاهد پیشرفت در این حوزه‌ها باشیم.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم:

جزیره قشم، الگوی موفق وحدت و همدلی

در ادامه این نشست، رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم با اشاره به فعالیت‌های مشترک فرهنگی ساکنان اهل سنت و شیعه جزیره اظهار داشت: جزیره قشم الگوی موفق وحدت و همدلی در جهان اسلام است.

افشار فتح‌الهی ضمن تقدیر از فعالان فرهنگی و اجتماعی جزیره گفت: این همدلی و یکرنگی مرهون تلاش همه فعالان این عرصه در منطقه آزاد قشم است.

همچنین، امام‌جمعه شهرستان قشم نیز از بیانیه گام دوم به‌عنوان چراغ راه کارها در چله دوم انقلاب یاد کرد و افزود: نتیجه تبیین معارف اسلامی و امامین انقلاب، امیدآفرینی در جامعه است که جوانان ما به آن نیاز دارند.

حجت‌الاسلام غلامرضا حاجبی، فعالان فرهنگی و اجتماعی، هیات‌های مذهبی، خانواده‌های شهدا و جانبازان را سرمایه‌های بزرگ اجتماعی قشم خواند و تاکید کرد: اینان سرمایه‌های جزیره در مقابل آسیب‌های اجتماعی هستند.

گفتنی است، در ادامه این جلسه، فعالان حوزه فرهنگی و اجتماعی جزیره قشم به ایراد نقطه‌نظرات و خواسته‌های خود پرداختند.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی تاکید کرد:

ضرورت اجرای حکمرانی یکپارچه در مناطق آزاد تجاری-صنعتی کشور

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی، وحدت فرماندهی و مدیریت یکپارچه را راهکار توسعه مناطق آزاد برشمرد و گفت: ایجاد حکمرانی یکپارچه در مناطق آزاد جزو تاکیدات رئیس‌جمهوری است.

حجت‌الله عبدالملکی در نشست شورای اداری منطقه آزاد قشم بیان کرد: یکی از بندهای ۲۴گانه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به مناطق آزاد اختصاص یافته و این موضوع نشان از جایگاه این مناطق در گفتمان اقتصادی انقلابی دارد و مناطق آزاد را ذیل این گفتمان توسعه می‌دهیم.

وی ادامه داد: نگاه به مناطق نباید صفر و یک باشد و نقد مناطق به معنای نفی آنها نیست و باید اقتصاد مناطق را به اقتصاد تولیدمحور و صادرات‌محور تبدیل کنیم.

به گفته مشاور رئیس‌جمهور؛ تصویر ناقصی که از مناطق آزاد در ذهن مردم وجود دارد، باید تغییر کند؛ در رویکرد دولت سیزدهم، مردمی و جهانی شدن مناطق آزاد مدنظر قرار دارد و باید منافع آنها هم نصیب مردم ساکن در حوزه جغرافیایی مناطق و هم نصیب مردم سراسر کشور شود.

عبدالملکی تصریح کرد: برای جهانی شدن مناطق نیاز به زیرساخت‌هایی ازجمله بیمه، بانک و بورس بین‌المللی در کنار زیرساخت‌های ترانزیتی و انرژی داریم و برای فراهم کردن این موارد برنامه‌ریزی‌های لازم درحال انجام است.

وی همچنین بر رفع دوگانگی حاکمیتی در مناطق آزاد تاکید و اضافه کرد: فلسفه راه‌اندازی مناطق آزاد تسهیل سرمایه‌گذاری و حذف بوروکراسی اداری می‌باشد، ولی با دوگانگی حاکمیتی ایجاد شده شاهد هستیم سرمایه‌گذاران مجبور هستند از چندنهاد مجوز دریافت کنند و این موضوع به هیچ عنوان شایسته نیست.

دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی افزود: ماده۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور درخصوص چگونگی اداره مناطق آزاد تصریح دارد و به صراحت اعلام کرده که مدیران سازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می‌شوند و کلیه وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرایی مستقر در این مناطق به جز نهادهای دفاعی و امنیتی، برعهده آنها است.

عبدالملکی اظهار داشت: رئیس دولت سیزدهم نیز بر اجرای این قانون تاکید دارد و در صورت اجرای آن، بخش زیادی از مشکلات مناطق مرتفع خواهد شد.

وی تصریح کرد: شورای اداری منطقه آزاد به منظور احصاء و برطرف‌سازی مشکلات هر ماه باید تشکیل شود و همچنین شورای تامین منطقه آزاد نیز در اولین فرصت باید به ریاست مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم تشکیل گردد.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی در پایان با تاکید بر لزوم جذب بودجه‌های ملی برای توسعه مناطق، خاطرنشان کرد: بودجه‌های ملی و منطقه‌ای در کنار یکدیگر موجب جهش منطقه را ایجاد خواهد کرد و در صورت عدم اختصاص بودجه‌های ملی، توسعه مناطق شتاب بیشتری از سایر مناطق نخواهد داشت و مسئولان جزیره قشم باید برای جذب این اعتبارات تلاش کنند و ما هم در سطح ملی پیگیری خواهیم کرد.

مشاور رئیس‌جمهور در بازدید از پروژه‌ها و طرح‌های زیرساختی قشم مطرح کرد:

تبلور اقتصاد دریامحور با فعالسازی ظرفیت بانکرینگ منطقه آزاد قشم

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی گفت: برنامه‌ریزی خوبی برای فعالسازی ظرفیت بانکرینگ انجام شده و امیدوار هستیم در آینده نزدیک شاهد شکوفایی این حوزه از اقتصاد دریا در منطقه آزاد قشم باشیم.

حجت‌الله عبدالملکی در بازدید از پروژه‌های مختلف جزیره قشم، اظهار داشت: صنعت بانکرینگ یکی از صنایع سودآور در حوزه صنایع دریایی و دریامحور است که می‌تواند درآمدزایی و ارزش افزوده زیادی برای اقتصاد کشور به همراه داشته باشد.

وی ادامه داد: در دوره جدید مدیریت مناطق آزاد، توجه ویژه به حوزه صنایع دریامحور صورت گرفته و برنامه‌های خوبی برای رونق این حوزه پیش‌بینی شده است.

عبدالملکی افزود: سرمایه‌گذاری خوبی در حوزه بانکرینگ در منطقه آزاد قشم صورت گرفته و زیرساخت‌های لازم برای فعالیت ازجمله ایجاد و سوخت‌گیری مخازن، ایجاد خط لوله انتقال و حوضچه آرام این مجموعه آماده شده است.

مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در پایان خاطرنشان کرد: امیدواریم با کمک تمام سهامداران شرکتی که قرار است در حوزه بانکرینگ فعالیت کند، در آینده نزدیک شاهد آغاز فرآیند سوخت‌رسانی به کشتی‌ها توسط این مجموعه باشیم، به نحوی که امکان استفاده از عواید اجرای این طرح برای اقتصاد کشور و منطقه آزاد قشم فراهم گردد.

گفتنی است، حجت‌الله عبدالملکی مشاور رئیس‌جمهور و دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به همراه افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم، با حضور در روستای باسعیدو از محل اسکله صیادی، سردخانه شرکت تعاونی مروارید شکیل قشم و همچنین محل اجرای پروژه مسکن جوانان جزیره این روستا بازدید کردند. بازدید از محل شرکت سوخت‌رسانی و خدمات کشتیرانی ستاره قشم واقع در محدوده روستای سلخ مقصد دیگر بازدیدهای مشاور رئیس‌جمهور در جزیره قشم بود.

شایان ذکر است، حجت‌الله عبدالملکی در ادامه از محل پروژه عظیم احداث پل خلیج‌فارس بازدید کرد و در جریان جزییات اجرای پروژه پل خلیج قرار گرفت. دبیر شورایعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در بخش پایانی برنامه بازدیدهای خود، با حضور در شهرک صنعتی طولا از دو مجموعه تولیدی کارخانه دخانیات متحد احسان قشم و شرکت آریا شیک تجارت قشم بازدید به عمل آورد.

اخبار منطقه آزاد قشم

همزمان با روز دانشجو صورت پذیرفت:

نشست صمیمانه دانشجویان جزیره با مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم همزمان با روز دانشجو، با حضور در دانشگاه آزاد اسلامی واحد قشم، در نشستی صمیمانه با دانشجویان به گفت‌وگوی بی‌واسطه پرداخت و در جریان مطالبات، انتقادات و پیشنهادات آنها قرار گرفت.

در این دیدار صمیمانه اما چالشی که چند تن از دانشجویان به نمایندگی از خانواده بزرگ دانشجویان قشم حضور داشتند، بیان مطالبات در حوزه دانشگاه و شهرستان مهم‌ترین محور بود.

دانشجویان جزیره ضمن بیان مشکلات حوزه دانشگاهی، مطالباتی فراتر از دانشگاه داشتند و مسائل و مشکلات موجود در جزیره را ازجمله در حوزه آبرسانی، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقلی و آغاز دوباره عملیات اجرایی پل خلیج‌فارس، وضعیت واگذاری زمین و سایر مسائل عمرانی و اجتماعی مطرح ساختند و دکتر افشار فتح‌الهی نیز ضمن پاسخگویی به مطالبات به‌حق آنان، بخشی از اقدامات انجام شده سازمان منطقه آزاد قشم در جهت رفع مشکلات از ابتدای روی کار آمدن دولت سیزدهم را ارائه داد.

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در بخشی از سخنان خود ضمن تقدیر از دانشجویان به عنوان افراد پیشرو جامعه گفت: در مواقعی که فضای جامعه مه‌آلود است و پیدا کردن راه توسط مردم عادی دشوار به نظر می‌رسد، مواضع و حرکت دانشجویان همچون چراغ راه عمل می‌کند و چشم مردم به نظر دانشجو است.

وی ادامه داد: دانشجویان به‌واسطه اثرگذاری بسیاری که بر افکار عمومی دارند، می‌توانند با رصد و تحلیل درست از شرایط، موضع‌گیری‌های داشته باشند که به نفع کشور و ملت باشد.

فتح‌الهی تصریح کرد: دولت می‌پذیرد که مشکلاتی زیادی در جامعه وجود دارد، اما حل این مشکلات یک مسئله درون‌خانوادگی است و نباید اجازه داد دشمنان از فرصت سوءاستفاده کرده و هر اعتراض به‌حق مردم را به آشوب و اغتشاش تبدیل کنند.

به گفته مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم؛ جامعه نخبگان در این شرایط مسئولیت دارند و باید با اظهارنظر و روشنگری اعتراضات مردم را در یک مسیر مدنی نگاه دارند و اجازه نقش‌آفرینی به عناصر معاند و دشمنان خارجی را ندهند.

وی یادآور شد: در بررسی‌های ما، مشکلات زیادی در قشم احصاء شده و با توجه به منابع محدود، حل این مشکلات را اولویت‌بندی کرده و تامین آب، خانه‌دار کردن جوانان، توسعه جاده‌های ساحلی و تامین اشتغال جوانان را به عنوان مهم‌ترین مطالبات مردمی در حال پیگیری و اجرا هستیم.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در پایان از دانشجویان خواست با ارائه پیشنهادات و ایده‌های خلاق خود به مسئولین در برطرف ساختن چالش‌های موجود کمک و زمینه پیشرفت و اعتلای ایران عزتمند را فراهم سازند.

گفتنی است، در این دیدار علاوه‌بر رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم جمعی از معاونان و مدیران سازمان و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد قشم حضور داشتند.

در دیدار فرمانده مرزبانی ناجا با مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم مطرح شد:

حفظ امنیت مرزها و مقابله با قاچاق، زمینه‌ساز توسعه جزیره قشم

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم گفت: حفظ امنیت اجتماعی و اقتصادی و همچنین برنامه‌ریزی برای مقابله با قاچاق از مهم‌ترین اولویت‌ها برای ایجاد توسعه و پیشرفت در مناطق مرزی کشور به‌ویژه در جزیره قشم است.

افشار فتح‌الهی در دیدار با فرمانده مرزبانی ناجا اظهار داشت: پیشرفت و توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در قشم ارتباط نزدیکی با امنیت و ثبات دارد و نیروهای دریابانی و مرزبانی در این حوزه تلاش بسیاری انجام می‌دهند.

وی افزود: اشراف اطلاعاتی در مقوله مقابله با قاچاق می‌تواند دستاوردهای مطلوبی را به‌دنبال داشته باشد که این موضوع می‌طلبد با پیش‌بینی‌های لازم و ارائه برنامه‌های منسجم در جهت کنترل آن و هدایت فعالیت‌های به سوی تجارت قانونی گام برداریم.

رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم در پایان تصریح کرد: در سال‌های گذشته اقداماتی خوبی در راستای تقویت امنیت جزیره قشم انجام شده و به‌واسطه همین تلاش‌هاست که امروز امنیت خوبی را نوار مرزی جنوب کشور به‌ویژه در حوزه جزایر شاهد هستیم.

همچنین، فرمانده مرزبانی ناجا نیز در این جلسه اظهار داشت: اشراف اطلاعاتی خوبی در مرزهای کشور وجود دارد و این موضوع باعث شده، امنیت و ثبات برقرار باشد تا مردم با خیال راحت به زندگی‌شان برسند.

سردار احمدعلی گودرزی ادامه داد: حفظ امنیت مرزهای کشور و تلاش در جهت تحقق اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی از اولویت‌های نیروهای مرزبانی در کشور بوده و با افزایش ارتباط خوب میان نیروهای امنیتی با مردم، خوشبختانه امروز مرزهای کشور از وضعیت پایدار و امنیت خوبی برخوردار است.

فرمانده مرزبانی ناجا در پایان خاطرنشان کرد: حفظ امنیت و جلوگیری از قاچاق کالا از وظایف ذاتی نیروهای مرزبانی کشور است و ماموران این ارگان در مبارزه با قاچاق کالا در کنار دولت مردمی به مقابله با قاچاقچیان می‌پردازند.

گفتنی است، در دیدار افشار فتح‌الهی رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم و سردار احمدعلی گودرزی فرمانده مرزبانی ناجا؛ سردار بهادر اسماعیلی فرمانده مرزبانی استان هرمزگان و سرهنگ صفر متاجی فرمانده دریابانی قشم نیز حضور داشتند.